

[Pradžia](#) > ... > [Pinigai Ir Piniginiai Reikalavimai](#) > [Nemokumas, Bankrotas](#) > Poland

Nemokumas, bankrotas

Turinį pateikė

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Lenkija

1 Kam gali būti iškelta nemokumo byla?

Lenkijoje bankroto bylos, kaip tai suprantama pagal 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2015/848 dėl nemokumo bylų (nauja redakcija) 1 straipsnio 1 dalį, reglamentuojamos dviem teisės aktais:

- 2003 m. vasario 28 d. Bankroto įstatymu (lenk. *Prawo upadłościowe*) (2016 m. Oficialusis leidinys (*Dziennik Ustaw*), Nr. 1520, su pakeitimais);
- 2015 m. gegužės 15 d. Restruktūrizavimo įstatymu (2022 m. Oficialusis leidinys, Nr. 2309, su pakeitimais).

Bankroto įstatyme reglamentuojamos likvidavimo procedūros, susijusios su nemokumu, t. y. „bankrotu“ (lenk. *upadłość*). Restruktūrizavimo įstatymu reglamentuojama restruktūrizavimo procedūra, susijusi su nemokumo rizika, t. y. susitarimo su kreditoriais patvirtinimo procedūra (lenk. *postępowanie o zatwierdzenie układu*, 210–226h straipsniai), pagreitinta susitarimo su kreditoriais procedūra (*przyspieszone postępowanie układowe*, 227–264 straipsniai), susitarimo su kreditoriais sudarymo procedūra (*postępowanie układowe*, 265–282 straipsniai) ir sanavimo procedūra (*postępowanie sanacyjne*, 283–323 straipsniai).

Bankroto bylos (lenk. *postępowanie upadłościowe*) tikslas – kuo labiau patenkinti kreditorių reikalavimus ir, jei tai pagrįstai įmanoma, pasiekti, kad skolininko įmonė toliau veiktų. Bankroto byla keliama tik pateikus prašymą ir ją sudaro du etapai: bankroto paskelbimo procedūra ir procedūra po bankroto paskelbimo.

Susitarimo su kreditoriais patvirtinimo procedūra suteikia skolininkui galimybę sudaryti susitarimą su kreditoriais pačiam, be teismo įsikišimo, surenkant kreditorių balsus. Tokia procedūra gali būti pradedama, jeigu ginčijami reikalavimai, suteikiantys kreditoriams teisę balsuoti dėl susitarimo su kreditoriais, sudaro ne daugiau kaip 15 proc. visų reikalavimų, suteikiančių kreditoriams teisę balsuoti dėl susitarimo su kreditoriais.

Pagreitinta susitarimo su kreditoriais sudarymo procedūra suteikia skolininkui galimybę sudaryti susitarimą su kreditoriais po to, kai sudaromas ir supaprastinta tvarka patvirtinamas reikalavimų sąrašas. Tokia procedūra gali būti pradedama, jeigu ginčijami reikalavimai, suteikiantys kreditoriams teisę balsuoti dėl susitarimo su kreditoriais, sudaro ne daugiau kaip 15 proc. visų reikalavimų, suteikiančių kreditoriams teisę balsuoti dėl susitarimo su kreditoriais.

Susitarimo su kreditoriais sudarymo procedūra suteikia skolininkui galimybę sudaryti susitarimą su kreditoriais po to, kai sudaromas ir patvirtinamas reikalavimų sąrašas. Tokia procedūra gali būti pradedama, jeigu ginčijami reikalavimai, suteikiantys kreditoriams teisę balsuoti dėl susitarimo su kreditoriais, sudaro ne daugiau kaip 15 proc. visų reikalavimų, suteikiančių kreditoriams teisę balsuoti dėl susitarimo su kreditoriais.

Sanavimo procedūra suteikia skolininkui galimybę imtis sanavimo priemonių (siekiant reorganizuoti skolininko įmonę) ir po to, kai sudaromas ir patvirtinamas reikalavimų sąrašas, sudaryti susitarimą su kreditoriais. Sanavimo priemonės apima teises ir praktines priemones, kuriomis siekiama pagerinti skolininko ekonominę padėtį ir atkurti jo gebėjimą įvykdyti prievolės, kartu apsaugant jį nuo išieškojimo.

Bankroto byla gali būti iškeliama verslininkui. Pagal Lenkijos Civilinio kodekso 43¹ straipsnį verslininkas yra fizinis asmuo, juridinis asmuo arba organizacinis vienetas, neturintis juridinio asmens statuso, kuriam teisinis subjektiškumas suteikiamas pagal įstatymus ir kuris užsiima verslu arba vykdo profesinę veiklą savo paties vardu.

Prašymą iškelti bankroto bylą gali pateikti skolininkas ir bet kuris iš jo asmeninių kreditorių.

Bankroto byla taip pat gali būti keliama:

1. ribotos atsakomybės bendrovėms ir paprastoms akcinėms bendrovėms, nevykdančioms verslo veiklos;
2. ūkinių bendrijų neribotos atsakomybės nariams dėl viso jų turto, siekiant įvykdyti bendrijos įsipareigojimus;
3. profesinės bendrijos nariams.

Bankroto byla taip pat gali būti keliama fiziniams asmenims, nevykdančioms verslo veiklos (Bankroto įstatymo 491¹ straipsnio 1 dalis ir tolesnės dalys). Tokia byla keliama tik skolininko prašymu, nebent jis yra buvęs verslininkas, nes tokiu atveju kreditorius taip pat gali prašyti iškelti bankroto bylą per vienus metus nuo verslininko išregistravimo iš atitinkamo registro.

Restruktūrizavimo byla gali būti keliama:

1. verslininkams, kaip tai suprantama pagal Civilinio kodekso 43¹ straipsnį;
2. ribotos atsakomybės bendrovėms ir paprastoms akcinėms bendrovėms, nevykdančioms verslo veiklos;
3. ūkinių bendrijų neribotos atsakomybės nariams dėl viso jų turto, siekiant įvykdyti bendrijos įsipareigojimus;
4. profesinės bendrijos nariams.

Pagal Restruktūrizavimo įstatymą restruktūrizavimo bylos nėra keliamos fiziniams asmenims, nevykdančioms verslo veiklos. Restruktūrizavimo byla keliama tik skolininko prašymu, išskyrus sanavimo bylas, kurios taip pat gali būti keliamos kreditoriaus prašymu, jei skolininkas yra nemokus.

Bankroto įstatyme numatyta speciali restruktūrizavimo procedūra, kuri gali būti pradėta verslo veiklos nevykdančioms fiziniams asmenims, t. y. procedūra, pagal kurią verslo veiklos nevykdančias fizinis asmuo kreditorių susirinkimuose sudaro susitarimą su kreditoriais (Bankroto įstatymo 491²⁵–491³⁸ straipsniai). Pagal šias nuostatas skolininkas, kuris yra verslo veiklos nevykdančias fizinis asmuo ir kuris tapo nemokus, gali kreiptis į nemokumo teismą su prašymu iškelti bylą, kad kreditorių susirinkimuose būtų sudarytas susitarimas su kreditoriais. Prašymą iškelti bankroto bylą pateikusiam skolininkui teismas gali nurodyti pradėti susitarimo su kreditoriais sudarymo kreditorių susirinkime procedūrą, išskyrus atvejus, kai prašyme iškelti bankroto bylą skolininkas atsisakė dalyvauti procedūroje dėl susitarimo su kreditoriais sudarymo kreditorių susirinkime. Teismas patenkina skolininko prašymą pradėti susitarimo su kreditoriais sudarymo kreditorių susirinkime procedūrą arba gali nurodyti skolininkui pradėti tokią procedūrą, kai skolininko darbingumas ir profesinė padėtis rodo, kad skolininkas gali padengti susitarimo su kreditoriais sudarymo procedūros išlaidas ir kad susitarimą su kreditoriais įmanoma sudaryti ir įvykdyti.

2 Kokios yra nemokumo bylos iškėlimo sąlygos?

Bankroto byla keliama skolininkui, kuris tapo nemokus (Bankroto įstatymo 10 straipsnis).

Skolininkas yra nemokus, jeigu jis nebegali įvykdyti savo piniginių įsipareigojimų suėjus jų įvykdymo terminui. Laikoma, kad skolininkas prarado galimybę įvykdyti savo pinigines prievoles, jei vėluoja jas įvykdyti ilgiau kaip tris mėnesius. Skolininkas, kuris yra juridinis asmuo arba organizacinis vienetas, neturintis juridinio asmens statuso, ir kuriam teisinis subjektiškumas suteiktas atskiru teisės aktu, taip pat yra nemokus, jeigu jo finansinės prievolės viršija jo turto vertę ir ši padėtis tęsiasi ilgiau nei 24 mėnesius. Teismas gali atmesti prašymą iškelti bankroto bylą, jeigu nėra trumpalaikės rizikos, kad skolininkas negalės įvykdyti savo piniginių įsipareigojimų tada, kai sueis jų įvykdymo terminas.

Restruktūrizavimo byla gali būti keliama nemokiam skolininkui arba skolininkui, kuriam gresia nemokumas. Nemokus skolininkas – tai toks skolininkas, kuris yra nemokus, kaip tai suprantama pagal Bankroto įstatymo 10 ir 11 straipsnius. Skolininkas, kuriam gresia nemokumas, yra toks skolininkas, kurio ekonominė padėtis leidžia

manyti, kad jis netrukus gali tapti nemokus.

Teismas atsisako kelti restruktūrizavimo bylą, jei tai būtų nuostolinga kreditoriams.

Be to, Restruktūrizavimo įstatyme nustatytos konkrečios sąlygos kiekvienos rūšies restruktūrizavimo bylai iškelti.

Susitarimo su kreditoriais patvirtinimo procedūra ir pagreitinta susitarimo su kreditoriais patvirtinimo procedūra gali būti vykdomos, jeigu ginčijami reikalavimai, suteikiantys kreditoriams teisę balsuoti dėl susitarimo su kreditoriais, sudaro ne daugiau kaip 15 proc. visų reikalavimų, suteikiančių kreditoriams teisę balsuoti dėl susitarimo su kreditoriais.

Be to, teismas atsisako pradėti susitarimo su kreditoriais sudarymo procedūrą, jeigu nėra *prima facie* įrodymų, kad skolininkas galės padengti procedūros išlaidas ir nepertraukiamai vykdyti įsipareigojimus, kiliančius po šios procedūros pradėjimo.

3 Kokia nuosavybė sudaro nemokaus subjekto turto dalį? Kaip tvarkomas turtas, kurį skolininkas įgijo arba kuris jam perduotas po to, kai buvo iškelta nemokumo byla?

Bankroto byloje bankrutavusio asmens turtas apima turtą, kuris priklauso bankrutavusiai šaliai bankroto paskelbimo dieną, ir turtą, kurį ši šalis įgyja nagrinėjant *bankroto bylą* (*Bankroto įstatymo 62 straipsnis*). Šios taisyklės išimtys nurodytos Bankroto įstatymo 63–67a straipsniuose.

Bankrutavusio asmens turtas neapima turto, į kurį negali būti nukreipiamas išieškojimas pagal 1964 m. lapkričio 17 d. Civilinio proceso kodeksą (2023 m. Oficialusis leidinys, Nr. 1550), bankrutavusio asmens atlyginimo už darbą dalies, kuriai netaikomas areštas, sumų, gautų atlikus išieškojimą iš įkeitimu arba hipoteka įkeisto turto, jeigu bankrutavęs asmuo veikė kaip įkeitimo arba hipotekos administratorius, dalies, tenkančios kitiems kreditoriams pagal administravimo susitarimą, taip pat pinigų, laikomų kompetentingo subjekto, apibrėžto 1997 m. rugpjūčio 29 d. Mokesčių kodekso įstatymo (lenk. *Ordynacja podatkowa*) 119zg straipsnio 2 punkte (2021 m. Oficialusis leidinys, Nr. 1540), blokuotoje sąskaitoje. Kai fizinis asmuo, neturintis išlaikomų asmenų, paskelbiamas bankrutavusiu, bankrutavusio asmens turtas taip pat neapima dalies bankrutavusio asmens pajamų, kurios, įskaitant pajamas, kurios neįtraukiamos į bankrutavusio asmens turtą pagal 1 punktą, sudaro 150 proc. 2004 m. kovo 12 d. Socialinės paramos įstatymo (lenk. *Ustawa o Pomocy Społecznej*) (2021 m. Oficialusis leidinys, Nr. 2268 ir 2270, ir 2022 m. Oficialusis leidinys, Nr. 1, 66 ir 1079) 8 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatytos sumos. Jeigu fizinis asmuo, turintis išlaikomų asmenų, paskelbiamas bankrutavusiu, bankrutavusio asmens turtas taip pat neapima bankrutavusio asmens pajamų dalies, kuri, įskaitant pagal 1 punktą į bankrutavusio asmens turtą neįtrauktas pajamas, atitinka nuo bankrutavusio asmens priklausomų asmenų ir bankrutavusio asmens bendro skaičiaus, padauginto iš 150 proc. 2004 m. kovo 12 d. Socialinės paramos įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytos sumos, rezultata.

Bankrutavusio asmens arba administratoriaus prašymu bankroto teisėjas gali kitaip nustatyti bankrutavusio asmens pajamų dalį, neįtraukiamą į bankrutavusio asmens turtą pagal 1a arba 1b punktą, atsižvelgdamas į specialius bankrutavusio asmens ir išlaikomų asmenų poreikius, įskaitant jų sveikatos būklę, būsto poreikius ir tai, kaip jie gali būti patenkinti.

Be to, kreditorių susirinkimas gali priimti sprendimą į bankrutavusio asmens turtą neįtraukti kitų bankrutavusio asmens turto objektų.

Į bankrutavusio asmens turtą taip pat neįeina turtas, skirtas padėti bankrutavusio asmens darbuotojams ir jų šeimoms, pavyzdžiui, gryniesiems pinigais, laikomi atskiroje įmonės socialinių išmokų fondo, įsteigto pagal nuostatas dėl įmonės socialinių išmokų fondo, sąskaitoje kartu su sumomis, mokėtinomis į šią sąskaitą po bankroto paskelbimo, įskaitant būsto paskolų grąžinimą, banko palūkanų, susikaupusių už fonde laikomus grynuosius pinigus, mokėjimą ir mokesčius, surinktus iš asmenų, kurie naudojami socialinėmis paslaugomis ir gauna šio fondo finansuojamas išmokas, kurias parūpino bankrutavęs asmuo.

Restruktūrizavimo byloje turtas, į kurį gali būti nukreipti kreditorių reikalavimai, apima turtą, naudojamą įmonės veiklai, ir skolininkui priklausantį turtą (Restruktūrizavimo įstatymo 240, 273 ir 294 straipsniai).

4 Kokius įgaliojimus atitinkamai turi skolininkas ir nemokumo specialistas?

Bankroto byloje (kurioje siekiama realizuoti skolininko turtą) skolininkas neturi teisės valdyti savo turto. Turto (bankrutavusio asmens turto) valdymą perima bankroto administratorius (lenk. *syndyk*). Bankroto administratorius taip pat perima kitas prievoles, susijusias su skolininko įmonės veikimu – darbo vietų administravimu, ataskaitų teikimo pareigų vykdymu ir kt.

Bankrutavęs skolininkas, kaip bankroto procedūros dalyvis, turi teisę pasinaudoti Bankroto įstatyme apibrėžtomis teisių gynimo priemonėmis, susijusiomis su tam tikromis teismo ir bankroto byla nagrinėjančio teisėjo per procesą priimtomis nutartimis, ir turi teisę proceso metu teikti pareiškimus pagal Bankroto įstatymą.

Restruktūrizavimo byloje skolininko ir nemokumo specialisto įgaliojimai skiriasi, atsižvelgiant į procedūros rūšį.

Per susitarimo su kreditoriais patvirtinimo procedūrą skolininkas gali atlikti visus veiksmus, išskyrus laikotarpį nuo sprendimo dėl susitarimo su kreditoriais patvirtinimo priėmimo dienos iki tos dienos, kai sprendimas tampa galutiniu. Per tą laiką taikytinos taisyklės yra tokios pat, kaip ir taikomos per pagreitintą susitarimo su kreditoriais procedūrą, t. y. skolininkas gali atlikti įprastus valdymo veiksmus. Kitiems veiksams nei įprasti valdymo veiksmai yra reikalingas susitarimo su kreditoriais priežiūrą vykdančio asmens sutikimas.

Per pagreitintą susitarimo su kreditoriais sudarymo procedūrą ir susitarimo su kreditoriais sudarymo procedūrą skolininkas gali atlikti įprastus valdymo veiksmus, tačiau kitiems veiksams nei įprasti valdymo veiksmai yra reikalingas kreditorių komiteto sutikimas.

Per sanavimo procedūrą skolininkas neturi valdymo teisės ir veiksmus atlieka nemokumo specialistas, nebent šiems veiksams reikalingas kreditorių komiteto sutikimas.

Jeigu veiksmingos sanavimo procedūros eigos sumetimais būtina, kad joje asmeniškai dalyvautų skolininkas arba jo atstovai ir kad jie kartu užtikrintų tinkamą valdymą, teismas gali leisti skolininkui valdyti visą savo įmonę arba jos dalį neviršijant įprasto valdymo ribų.

5 Kokiomis sąlygomis galima remtis įskaitymais?

Bankroto byloje yra galimas bankrutavusio asmens reikalavimų ir kreditoriaus reikalavimų savitarpio *įskaitymas*, jeigu abu reikalavimai buvo bankroto paskelbimo dieną, net jei vieno iš jų įvykdymo terminas dar nebuvo suėjęs (Bankroto įstatymo 93 straipsnis).

Reikalavimų savitarpio įskaitymas nėra leidžiamas, jeigu bankrutavusio asmens kreditorius įgijo reikalavimą perleidimo arba patvirtinimo būdu po bankroto paskelbimo arba įgijo jį per 12 mėnesių iki bankroto paskelbimo žinodamas, kad buvo pagrindas paskelbti bankrotą, nebent įgijimas buvo susijęs su skolos, už kurią įgyjantis asmuo buvo atsakingas, grąžinimu (asmeninė atsakomybė ar tam tikru turtu užtikrinta atsakomybė) (Bankroto įstatymo 94 straipsnis).

Reikalavimų savitarpio *įskaitymas* nėra leidžiamas, jeigu po bankroto paskelbimo dienos kreditorius tampa bankrutavusio asmens skolininku (Bankroto įstatymo 95 straipsnis).

Kreditorius, kuris nori pasinaudoti reikalavimų savitarpio *įskaitymo* teise, turi pateikti pareiškimą šiuo tikslu ne vėliau kaip reikalavimo pateikimo dieną (Bankroto įstatymo 96 straipsnis).

Restruktūrizavimo byloje bendrosioms savitarpio reikalavimų įskaitymo taisyklėms taikomi tokie apribojimai:

- po restruktūrizavimo bylos iškėlimo dienos kreditorius tapo skolininko skolininku;
- po restruktūrizavimo bylos iškėlimo dienos skolininko skolininkas, kuriam iškelta restruktūrizavimo byla, tapo jo kreditoriumi perleidimo ar patvirtinimo būdu įgydamas reikalavimą, atsiradusį iki restruktūrizavimo bylos iškėlimo dienos.

Savitarpio reikalavimai gali būti *įskaitomi*, jeigu reikalavimas buvo įgytas dėl skolos, už kurią buvo atsakingas (asmenine atsakomybe arba tam tikru turtu užtikrinta atsakomybe) reikalavimą įgyjantis asmuo, grąžinimo ir jeigu reikalavimą įgyjantis asmuo tapo atsakingas už skolą iki prašymo pradėti pagreitintą susitarimo su kreditoriais sudarymo procedūrą pateikimo dienos.

Kreditorius, kuris nori pasinaudoti *įskaitymu* restruktūrizavimo byloje, šiuo tikslu turi pateikti pareiškimą skolininkui arba, jeigu skolininkas neturi valdymo teisės, – nemokumo specialistui ne vėliau kaip per 30 dienų nuo restruktūrizavimo bylos iškėlimo arba, jeigu *įskaitymo* pagrindas atsirado vėliau, – ne vėliau kaip per 30 dienų nuo tos dienos, kai atsirado *įskaitymo* pagrindas. Pareiškimas taip pat galioja, jei jis pateikiamas teismo paskirtam priežiūros pareigūnui (Restruktūrizavimo įstatymo 53, 273 ir 297 straipsniai).

6 Kokios yra nemokumo bylų pasekmės esamoms sutartims, kuriose skolininkas yra viena iš šalių?

Konkrečios nuostatos dėl bankroto paskelbimo pasemių bankrutavusio asmens prievolėms pateikiamos Bankroto įstatymo 83–118 straipsniuose, dėl bankrutavusio asmens paveldėto turto – Bankroto įstatymo 119–123 straipsniuose, o dėl bankrutavusio asmens santuokoje įgyto turto režimo – šio įstatymo 124–126 straipsniuose.

Bankroto įstatymo 81–82 straipsniuose draudžiama bankrutavusio asmens turtą suvaržyti įkeitimu, registruotu įkeitimu ar hipoteka.

Sutarties, kurios šalis yra bankrutavęs asmuo, nuostatos, pagal kurias draudžiama arba kliudoma pasiekti bankroto bylos tikslą, bankrutavusio asmens turto atžvilgiu negalioja. Sutartis, pagal kurią perduodama nuosavybės teisė į turtą, reikalavimas ar kita teisė ir kuri sudaryta siekiant užtikrinti reikalavimą, bankrutavusio asmens turto atžvilgiu galioja tik jeigu ji sudaryta raštu patvirtintą dieną, nebent tai yra sutartis, kurioje nustatoma piniginė užtikrinimo priemonė (Bankroto įstatymo 84 straipsnis).

85 ir 85a straipsniuose nustatytos išsamios taisyklės dėl preliminarųjų sutarčių, susijusių su ateities finansiniais sandoriais ar vertybinių popierių pardavimu pagal atpirkimo sandorius.

Bankrutavusio asmens finansinės prievolės, kurių įvykdymo terminas dar nėra suėjęs, tampa vykdytinos bankroto paskelbimo dieną. Bankroto paskelbimo dieną nepiniginės prievolės tampa pinigėmis ir tampa vykdytinomis šią dieną, net jei dar nėra suėjęs jų įvykdymo terminas (Bankroto įstatymo 91 straipsnis).

Reikalavimas, kylantis iš sutarties, sudarytos sutikus su bankrutavusio asmens pateiktu pasiūlymu, gali būti patvirtintas bankroto bylos kreditoriaus tik tuo atveju, jeigu pareiškimas dėl sutikimo su pasiūlymu buvo pateiktas bankrutavusiam asmeniui prieš paskelbiant bankrotą.

Jeigu bankroto paskelbimo dieną nebuvo visiškai ar iš dalies įvykdyti įsipareigojimai pagal savitarpio prievolių įvykdymo sutartį, bankroto administratorius, gavęs bankroto bylą nagrinėjančio teisėjo (lenk. *sędzia komisarz*) sutikimą, gali įvykdyti bankrutavusio asmens prievoles ir prašyti kitos šalies įvykdyti savitarpio prievolę arba nutraukti sutartį nuo bankroto paskelbimo dienos. Jeigu bankroto paskelbimo dieną bankrutavęs asmuo yra bet kurios kitos sutarties nei savitarpio prievolių įvykdymo sutartis šalis, bankroto administratorius gali nutraukti šią sutartį, nebent įstatyme numatyta kitaip.

Kitos šalies patvirtintą dieną pateiktu prašymu bankroto administratorius per tris mėnesius paskelbia, ar nutraukia sutartį, ar reikalauja ją įvykdyti. Jei bankroto administratorius per tą laikotarpį nepaskelbia šios informacijos, laikoma, kad jis nutraukė sutartį.

Kita šalis, kurios reikalaujama anksčiau įvykdyti prievolę, gali sustabdyti jos įvykdymą, kol bus įvykdyta arba užtikrinta savitarpio prievolė. Kita šalis neturi teisės to padaryti, jeigu sutarties sudarymo metu ji žinojo ar turėjo žinoti apie bankroto paskelbimo priežastis (Bankroto įstatymo 98 straipsnis).

Jeigu bankroto administratorius nutraukia sutartį, kita šalis neturi teisės, kad jai būtų gražinta tai, ką kita šalis gavo vykdant sutartį, net jei tai, ką kita šalis gavo vykdant sutartį, sudaro bankrutavusio asmens turto dalį. Bankroto byloje šalis gali reikalauti žalos atlyginimo už įvykdytą prievolę ir nuostolių, patirtų dėl šių reikalavimų pateikimo bankroto administratoriui per teismo bylų IRT sistemą, atlyginimo (Bankroto įstatymo 99 straipsnis).

Pardavėjas gali reikalauti gražinti kilnojamąjį turtą, įskaitant vertybinius popierius, išsiųstus bankrutavusiam asmeniui pastarajam dar nesumokėjus už šį turtą priklausančios kainos, jeigu bankrutavęs asmuo ar asmuo, kurį bankrutavęs asmuo įgaliojo disponuoti šiuo turtu, prieš paskelbiant bankrotą dar nebuvo įsigijęs šio turto. Be to, teisė į turto gražinimą turi gavėjas, išsiuntęs turtą bankrutavusiam asmeniui. Pardavėjas arba turto gavėjas,

kuriam grąžinamas turtas, grąžina išlaidas, kurios buvo ar bus patirtos, ir avansinius mokėjimus. Tačiau bankroto administratorius gali pasilikti turtą, jeigu sumoka arba užtikrina bankrutavusio asmens mokėtiną kainą ir išlaidas. Bankroto administratorius turi teisę tai padaryti per mėnesį nuo prašymo grąžinti turtą pateikimo dienos (Bankroto įstatymo 100 straipsnis).

Bankrutavusio asmens sudarytos pavedimo arba komiso sutartys, pagal kurias bankrutavęs asmuo buvo įgaliotojas arba komitentasis, taip pat bankrutavusio asmens sudarytos sutartys dėl vertybinių popierių valdymo baigia galioti nuo bankroto paskelbimo dienos. Reikalavimai, atsirandantys dėl taip patirtų nuostolių, gali būti pareikšti bankroto byloje.

Bankroto paskelbimo dieną galima be kompensacijos atšaukti bankrutavusio asmens sudarytas pavedimo arba komiso sutartis, pagal kurias bankrutavęs asmuo buvo įgaliotinis arba komisierius (Bankroto įstatymo 102 straipsnis).

Atstovavimo sutartys baigia galioti tą dieną, kai bet kuri iš sutarties šalių paskelbia bankrotą. Jeigu bankrutuoja įgaliotojas, atstovas bankroto byloje gali reikalauti atlyginti nuostolius, kuriuos jis patyrė dėl sutarties pasibaigimo (Bankroto įstatymo 103 straipsnis).

Jeigu bankrotą paskelbia paskolos davėjas arba paskolos gavėjas, paskolos sutartis, jeigu jos dalykas jau perduotas, bet kurios šalies prašymu nutraukiama. Jeigu sutarties dalykas dar neperduotas, sutartis netenka galios (Bankroto įstatymo 104 straipsnis).

Jeigu bet kuri paskolos sutarties šalis paskelbia bankrotą, paskolos sutartis netenka galios, jeigu paskolos dalykas dar nėra perduotas (Bankroto įstatymo 105 straipsnis).

Nekilnojamojo turto nuomos arba išperkamosios nuomos sutartis yra privaloma šalims, jeigu sutarties dalykas yra perduotas naudotis nuomininkui arba išperkamosios nuomos gavėjui (Bankroto įstatymo 107 straipsnis). Bankroto bylą nagrinėjančio teisėjo nutartimi bankroto administratorius nutraukia bankrutavusio asmens sudarytą nekilnojamojo turto nuomos arba išperkamosios nuomos sutartį, pranešdamas apie tai prieš tris mėnesius, net jei bankrutavusiam asmeniui nebūtų buvę leidžiama nutraukti šios sutarties. Bankroto byloje kita nutrauktos sutarties šalis gali reikalauti kompensacijos dėl to, kad nekilnojamojo turto nuomos arba išperkamosios nuomos sutartis buvo nutraukta iki sutartyje nustatyto termino, pateikdama tuos reikalavimus administratoriui per teismo bylą IRT sistemą. Minėtos nuostatos *mutatis mutandis* taikomos įmonės arba jos struktūrinio padalinio nuomai arba išperkamai nuomai (Bankroto įstatymo 109 straipsnis).

Kredito sutartis netenka galios paskelbus bankrotą, jeigu iki bankroto paskelbimo dienos paskolos davėjas dar nėra perdavęs bankrutavusiam asmeniui lėšų pagal šią sutartį. Bankroto byloje paskolos davėjas gali reikalauti žalos atlyginimo pateikdamas tuos reikalavimus bankroto administratoriui per teismo bylą IRT sistemą (Bankroto įstatymo 111 straipsnis).

Bankroto paskelbimas neturi įtakos bankrutuojančio asmens sutartims dėl banko sąskaitos, vertybinių popierių sąskaitos ar kolektyvinės sąskaitos (Bankroto įstatymo 112 straipsnis).

Restruktūrizavimo byloje nuo jos iškėlimo iki užbaigimo dienos arba tos dienos, kai sprendimas nutraukti bylą tampa galutinis, skolininkas arba nemokumo specialistas negali vykdyti prievolių, kylančių iš reikalavimų, kuriems pagal teisės aktus taikomas susitarimas su kreditoriais.

Sutarties nuostatos, kuriose numatytas teisinių santykių, kurių šalis yra skolininkas, pakeitimas arba nutraukimas, jeigu yra paduodamas prašymas iškelti restruktūrizavimo bylą arba jeigu tokia byla iškeliamas, netenka galios.

Sutarties, kurios šalis yra skolininkas, nuostatos, pagal kurias neleidžiama arba kliudoma siekti restruktūrizavimo bylos tikslo, negalioja turto, dėl kurio yra sudarytas susitarimas su kreditoriais, atžvilgiu.

Restruktūrizavimo įstatymo 250 straipsnyje nustatytos išsamios taisyklės dėl preliminariųjų sutarčių, susijusių su ateities finansiniais sandoriais ar vertybinių popierių pardavimu pagal atpirkimo sandorius.

Nuo restruktūrizavimo bylos iškėlimo dienos iki jos užbaigimo dienos arba sprendimo nutraukti šią bylą tapimo galutiniu dienos patalpų ar nekilnojamojo turto, kuriuose veikia skolininko įmonė, nuomos ar išperkamosios nuomos sutarčių nuomotojui neleidžiama nutraukti be kreditorių komiteto sutikimo.

Pirmiau aprašytos taisyklės dėl nuomos ar išperkamosios nuomos sutarčių *mutatis mutandis* taikomos kredito sutartims dėl lėšų, suteikiamų paskolos gavėjui iki bylos iškėlimo dienos, nuomos, turto draudimo, banko sąskaitos sutartims, garantijos sutartims, sutartims dėl skolininkui suteikiamų licencijų, garantijų ar akredityvų, sudarytoms iki restruktūrizavimo bylos iškėlimo dienos, ir kitoms sutartims, turinčioms esminę reikšmę skolininko įmonės valdymui (Restruktūrizavimo įstatymo 256, 273 ir 297 straipsniai).

Be to, sanavimo procedūrose nemokumo specialistas, gavęs bankroto bylą nagrinėjančio teisėjo sutikimą, gali nutraukti savitarpio prievolių įvykdymo sutartį, jeigu ji nėra visiškai ar iš dalies įvykdyta iki sanavimo procedūros pradžios, jeigu kitai tokios sutarties šaliai neįmanoma sutarties įvykdyti dalimis. Jeigu kitai sutarties šaliai įmanoma sutartį įvykdyti dalimis, ta nuostata taikoma *mutatis mutandis*, tiek, kiek kita šalis turėjo įvykdyti sutartį po sanavimo procedūros pradėjimo. Jeigu nemokumo specialistas nutraukia sutartį, kita šalis gali reikalauti grąžinti tai, ką kita šalis gavo pagal sutartį, įvykdytą po sanavimo procedūros pradėjimo, ir prieš šiai šaliai gaunant pranešimą apie nutraukimą, jeigu tai, ką kita šalis gavo vykdant sutartį, sudaro skolininko turto dalį. Jeigu tai neįmanoma, kita šalis gali prašyti tik atlyginti žalą ir patirtus nuostolius. Minėtiems reikalavimams susitarimas su kreditoriais netaikomas (Restruktūrizavimo įstatymo 298 straipsnis).

7 Kokios yra nemokumo bylų pasekmės individualių kreditorių iškeltoms byloms (išskyrus nebaigtas nagrinėti bylas)?

Teismas skolininko prašymu gali paskirti laikiną administratorių arba kreditorių, kuris pateikė prašymą iškelti bankroto bylą, sustabdyti vykdymo bylą ir panaikinti banko sąskaitos areštą, jeigu tai yra būtina bankroto bylos tikslams pasiekti (Bankroto įstatymo 39 straipsnis).

Vykdymo byla dėl turto, įeinančio į bankrutavusio asmens turtą, iškelta iki bankroto paskelbimo, yra sustabdoma pagal teisės aktus nuo bankroto paskelbimo dienos. Byla nutraukiama pagal teisės aktus, kai sprendimas dėl bankroto paskelbimo tampa galutinis (Bankroto įstatymo 146 straipsnis).

Po bankroto paskelbimo teismo bylą, administracinę procedūrą arba administracinę bylą dėl bankrutavusio asmens turto gali iškelti ir vesti bankroto administratorius arba tokia byla ar procedūra gali būti iškelta jam (Bankroto įstatymo 144 straipsnis).

Nagrinėjant restruktūrizavimo byląvykdymo procesas dėl reikalavimo, kuriam pagal teisės aktus taikomas susitarimas su kreditoriais, pradėtas prieš iškeliant restruktūrizavimo bylą, pagal teisės aktus sustabdomas nuo restruktūrizavimo bylos iškėlimo dienos (Restruktūrizavimo įstatymo 259 ir 278 straipsniai). Per sanavimo procedūrą vykdymas sustabdomas visose vykdymo bylose ir tai taikoma skolininko turtui, įeinančiam į sanuojamo subjekto turtą (Restruktūrizavimo įstatymo 312 straipsnis).

Tą dieną, kai sprendimas dėl susitarimo su kreditoriais patvirtinimo tampa galutinis, užtikrinimo ir *vykdymo* procedūros, pradėtos skolininko atžvilgiu siekiant patenkinti reikalavimus, kuriems taikomas susitarimas su kreditoriais, pagal teisės aktus nutraukiamos. Sustabdytos užtikrinimo ir *vykdymo* procedūros, pradėtos skolininko atžvilgiu siekiant patenkinti reikalavimus, kuriems netaikomas susitarimas su kreditoriais, gali būti toliau tęsiamos kreditoriaus prašymu (Restruktūrizavimo įstatymo 170 straipsnis).

Procedūros dėl susitarimo su kreditoriais, pagreitinto susitarimo su kreditoriais arba sanavimo procedūros pradėjimas neužkerta kelio kreditoriui iškelti bylą teisme arba pradėti administracinę procedūrą, iškelti administracinę bylą teisme arba bylą arbitražo teisme siekiant pateikti reikalavimus, įtrauktinus į reikalavimų sąrašą (Restruktūrizavimo įstatymo 257, 276 ir 310 straipsniai).

8 Kokios yra nemokumo bylų pasekmės tolesniam bylų, nebaigtų nagrinėti bankroto bylos iškėlimo metu, nagrinėjimui?

Po bankroto paskelbimo teismas *ex officio* sustabdo bylos nagrinėjimą, jeigu ji susijusi su bankrutavusio asmens turtu, t. y. jeigu bylos baigtis gali turėti poveikį bankrutavusio asmens turtui (byla susijusi su objektu, įeinančiu į bankrutavusio asmens turtą), yra paskelbtas bankrotas ir byloje privalomai paskirtas administratorius bankrotui paskelbti (Civilinio proceso kodekso (lenk. *kodeks postępowania cywilnego*) 174 straipsnio 1 dalies 4 ir 5 punktai). Teismas prašo bankroto administratoriaus arba privalomai paskirto administratoriaus dalyvauti byloje (Civilinio proceso kodekso 174 straipsnio 3 dalis). Jei bankrutavęs asmuo (skolininkas) yra ieškovas, teismas

ex officio atnaujina sustabdytą bylą iš karto po to, kai yra paskiriamas bankroto administratorius (privalomai paskirtas administratorius) (Civilinio proceso kodekso 180 straipsnio 1 dalies 5 punktas).

Byla bankroto administratoriui gali būti keliama tik tuo atveju, jei bankroto byloje reikalavimas neįtraukiamas į reikalavimų sąrašą, kai yra išnaudojamos kodekse numatytos galimybės. (Bankroto įstatymo 145 straipsnis).

Jeigu iškeliama restruktūrizavimo byla, vykstantis teismo procesas sustabdomas (jeigu jis dar nėra užbaigtas restruktūrizavimo bylos iškėlimo metu), jeigu byla susijusi su turtu, dėl kurio sudarytas susitarimas su kreditoriais (arba sanuojamu turtu) ir restruktūrizavimo byloje yra paskirtas nemokumo specialistas arba byloje sanavimo procedūrai pradėti yra paskirtas laikinasis administratorius ir byla susijusi su turtu, kuriam taikomas užtikrinimas (Civilinio proceso kodekso 174 straipsnio 1 dalies 4 ir 5 punktai). Teismas prašo laikinojo administratoriaus arba nemokumo specialisto dalyvauti byloje (Civilinio proceso kodekso 174 straipsnio 3 dalis).

Reikalavimo priėmimas, reikalavimo atsisakymas ar atitinkamų bylos faktinių aplinkybių pripažinimas, kai skolininkas tai padaro be teismo paskirto priežiūros pareigūno sutikimo, neturi teisinės galios (Restruktūrizavimo įstatymo 258 straipsnis).

9 Kokie yra pagrindiniai kreditorių dalyvavimo nemokumo byloje elementai?

Kreditorių dalyvavimas bankroto byloje reglamentuojamas Bankroto įstatymo 189–213 straipsniuose. Kreditoriai, kurių reikalavimai yra priimti, turi teisę dalyvauti kreditorių susirinkime ir balsuoti.

Bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas *ex officio* įsteigia kreditorių komitetą, jei mano, kad tai būtina, arba gavęs prašymą, ir skiria bei atleidžia komiteto narius. Komitetas padeda bankroto administratoriui, kontroliuoja jo veiksmus, nagrinėja bankrutavusio asmens turto būklę, suteikia leidimą atlikti veiksmus, kurie gali būti atliekami tik gavus kreditorių komiteto leidimą, ir pareiškia savo nuomonę kitais klausimais, jei to prašo bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas arba bankroto administratorius. Kreditorių komitetas gali prašyti bankrutavusio asmens arba bankroto administratoriaus pateikti paaiškinimus ir jis gali nagrinėti apskaitos dokumentus bei kitus dokumentus, susijusius su bankrotu, jeigu dėl to nepažeidžiama komercinė paslaptis.

Kreditorių komiteto sutikimo reikalaujama dėl toliau išvardytų bankroto administratoriaus veiksmų, kad jie būtų pripažinti galiojančiais:

1. tolesniam bankroto administratoriaus atliekamam įmonės valdymui, jeigu jis truktų ilgiau nei tris mėnesius nuo bankroto paskelbimo dienos;
2. atsisakymui parduoti visą įmonę;
3. turto, įtraukto į bankrutavusio asmens turtą, tiesioginiam pardavimui;
4. paskolos ar kredito sutarčių sudarymui ir bankrutavusio asmens turto suvaržymui, nustatant ribotas nuosavybės teises;
5. sutikimui arba atsisakymui sudaryti susitarimą su kreditoriais dėl ginčijamų reikalavimų ir ginčo perdavimo arbitražo teismui.

Išimtis taikoma, jeigu vienas iš pirmiau išvardytų veiksmų turi būti atliktas nedelsiant ir jo vertė neviršija 10 000 PLN, – tada bankroto administratorius, teismo paskirtas priežiūros pareigūnas arba nemokumo specialistas gali atlikti minėtus veiksmus be komiteto sutikimo.

Be to, kreditorių komiteto sutikimo nereikalaujama tais atvejais, kai yra parduodamas kilnojamasis turtas, jeigu numatoma viso kilnojamojo turto, įeinančio į bankrutavusio asmens turtą, vertė, nurodyta turto apraše, neviršija 50 000 PLN, ir kai parduodami reikalavimai ir kitos teisės, jei nominali visų reikalavimų ir kitų teisių, įeinančių į bankrutavusio asmens turtą, vertė, nurodyta turto apraše, neviršija 50 000 PLN.

Bankroto byloje kreditorius gali pateikti siūlymą sudaryti susitarimą su kreditoriais.

Kreditoriai taip pat gali ginčyti bankroto bylą nagrinėjančio teismo ar teisėjo sprendimą dėl bankroto administratoriaus apskaitos ataskaitų patvirtinimo, sprendimus dėl reikalavimų sąrašo (taip pat ir dėl kitų kreditorių reikalavimų), paskirstymo plano, bankroto administratoriaus užmokesčio ir sprendimą nutraukti bankroto bylą.

Kreditorių dalyvavimas restruktūrizavimo byloje reglamentuojamas Restruktūrizavimo įstatymo 104–139 straipsniuose. Kreditoriai, kurių reikalavimai įtraukti į patvirtintą reikalavimų sąrašą, taip pat kreditoriai, kurie dalyvauja kreditorių susirinkime ir pateikia bankroto bylą nagrinėjančiam teisėjui vykdomąjį raštą, patvirtinantį jų reikalavimą, turi teisę dalyvauti kreditorių susirinkime ir balsuoti jame.

Kreditorių susirinkime susitarimas su kreditoriais gali būti sudarytas, jeigu jame dalyvauja bent penktadalis kreditorių, turinčių teisę balsuoti dėl susitarimo su kreditoriais.

Bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas sudaro kreditorių komitetą ir *ex officio* arba pagal prašymą skiria bei atleidžia jo narius. Kreditorių komitetas padeda teismo paskirtam priežiūros pareigūnui arba nemokumo specialistui, kontroliuoja jų veiksmus, nagrinėja turto, dėl kurio sudarytas kreditorių susitarimas, arba sanuojamo turto būklę, duoda leidimus atlikti veiksmus, kurie gali būti atliekami tik kreditorių komitetui leidus, ir reiškia savo nuomonę kitais klausimais, jeigu to prašo bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas, teismo paskirtas priežiūros pareigūnas, nemokumo specialistas arba skolininkas. Kreditorių susirinkimas ir jo nariai gali teikti pastabas bankroto bylą nagrinėjančiam teisėjui dėl skolininko, teismo paskirto priežiūros pareigūno arba nemokumo specialisto veiklos. Kreditorių komitetas gali prašyti skolininko, teismo paskirto priežiūros pareigūno arba nemokumo specialisto pateikti paaiškinimus, taip pat nagrinėti skolininko buhalteriją ir dokumentus tais atvejais, kai nėra pažeidžiama komercinė paslaptis. Kitais atvejais ir kilus abejonų bankroto bylą nagrinėjantis teismas nustato kreditorių komiteto narių teisių, susijusių su įmonės skolininkės apskaitos knygų ir dokumentų nagrinėjimu, apimtį.

Kad toliau išvardyti skolininko arba nemokumo specialisto veiksmai būtų laikomi galiojančiais, jiems reikalingas kreditoriaus komiteto sutikimas:

- turto, dėl kurio sudarytas kreditorių susitarimas, arba sanuojamo turto dalių suvaržymas hipoteka, įkeitimu, registruotu įkeitimu arba laivo hipoteka siekiant užtikrinti reikalavimą, neįtrauktą į susitarimą su kreditoriais;
- daikto ar teisės nuosavybės perdavimas siekiant užtikrinti reikalavimą, neįtrauktą į susitarimą su kreditoriais;
- turto, įtraukto į susitarimą su kreditoriais, arba sanuojamo turto dalių suvaržymas, nustatant kitas teises;
- paskolų ar kredito sutarčių sudarymas;
- sutarties dėl skolininko įmonės arba jos dalies išperkamosios nuomos ar kitos panašios sutarties sudarymas.

(Minėti veiksmai, atlikti gavus kreditorių komiteto sutikimą, bankrutavusio asmens turto atžvilgiu negali būti laikomi negaliojančiais).

- nekilnojamojo turto ar kito turto, kurio vertė viršija 500 000 PLN, pardavimas, jei parduoda skolininkas.

Kreditoriai taip pat gali ginčyti restruktūrizavimo teismo arba bankroto bylą nagrinėjančio teisėjo sprendimą dėl nemokumo specialisto pateikto apskaitos ataskaitų patvirtinimo, sprendimus dėl reikalavimų sąrašo (susitarimo su kreditoriais sudarymo procedūra ir sanavimo procedūra) ir kitų kreditorių reikalavimų, teismo paskirto priežiūros pareigūno ar nemokumo specialisto užmokesčio, taip pat sprendimus nutraukti bankroto bylą.

10 Kaip nemokumo specialistas gali naudotis ar disponuoti turtu?

Bankroto byloje po bankroto paskelbimo bankroto administratorius sudaro turto aprašą, įvertina bankrutavusio asmens turtą ir parengia likvidavimo planą. Likvidavimo plane apibrėžiamas siūlomas bankrutavusio asmens turto, visų pirma įmonės, pardavimo būdas, pardavimo laikas, išlaidų suvestinė ir ekonominis galimybės toliau tęsti verslo veiklą pagrindimas (Bankroto įstatymo 306 straipsnis). Sudaręs turto aprašą ir finansinę ataskaitą arba pateikęs bendrą rašytinę ataskaitą, bankroto administratorius realizuoja bankrutavusio asmens turtą (Bankroto įstatymo 308 straipsnis).

Po turto realizavimo bankroto administratorius gali toliau valdyti bankrutavusio asmens įmonę, jeigu galima sudaryti susitarimą su kreditoriais arba parduoti visą bankrutavusio asmens įmonę arba jos dalis (Bankroto įstatymo 312 straipsnis).

Restruktūrizavimo byloje, t. y. per pagreitintą susitarimo su kreditoriais sudarymo procedūrą ir susitarimo su kreditoriais sudarymo procedūrą, paprastai skolininkas toliau valdo savo įmonę. Pagal Restruktūrizavimo

įstatymo 239 straipsnio 1 dalį ir 295 straipsnį skolininkas gali netekti įmonės valdymo teisės, jeigu:

1. skolininkas tyčia ar dėl kitų priežasčių pažeidžia teisės aktus, valdydamas įmonę kreditorių nenaudai arba sudarydamas galimybę šiai nenaudai atsirasti ateityje;
2. akivaizdu, kad valdymo būdas neužtikrina susitarimo su kreditoriais įgyvendinimo arba pagal 68 straipsnio 1 dalį yra paskiriamas skolininko kuratorius (lenk. *kurator*);
3. skolininkas nevykdo bankroto bylą nagrinėjančio teisėjo arba teismo paskirto priežiūros pareigūno nurodymų, visų pirma per bankroto bylą nagrinėjančio teisėjo nustatytą laiką nepateikia teisėtų pasiūlymų dėl susitarimo su kreditoriais sudarymo.

Jeigu per sanavimo procedūrą veiksmingos šios procedūros eigos sumetimais būtina, kad joje asmeniškai dalyvautų skolininkas arba jo atstovai ir kad jie kartu užtikrintų tinkamą valdymą, teismas gali leisti skolininkui valdyti visą savo įmonę arba jos dalį laikantis įprasto valdymo ribų (Restruktūrizavimo įstatymo 288 straipsnio 3 dalis).

Per susitarimo su kreditoriais patvirtinimo procedūrą skolininkas valdo savo įmonę visu procedūros vykdymo laikotarpiu.

11 Kokie reikalavimai turi būti nukreipti į nemokaus skolininko turtą ir kaip vertinami reikalavimai, atsiradę iškelus nemokumo bylą?

Bankrutavusio asmens asmeninis skolininkas, norintis dalyvauti bankroto byloje, privalo per Nacionalinio skolininkų registro IRT sistemą pateikti savo reikalavimą administratoriui per bankroto paskelbimo dokumente nurodytą terminą, jei tai būtina skolininko reikalavimui nustatyti. Reikalavimą gali pateikti ir kreditorius, kurio reikalavimas užtikrintas hipoteka, įkeitimu, registruotu įkeitimu, mokestiniu įkeitimu, laivo įkeitimu arba kitu įrašu žemės ir hipotekos registre arba laivų registre (jeigu kreditorius šio reikalavimo nepateikia, jis bus įtrauktas į sąrašą *ex officio*). Reikalavimai, kylantys iš darbo santykių, į sąrašą įtraukiami *ex officio* (Bankroto įstatymo 236 straipsnio 1 ir 2 dalys ir 237 straipsnis).

Pirmiausia yra apmokamos bankroto bylos išlaidos ir tik tada iš bankrutavusio asmens turto įvykdomi įsipareigojimai, kilę po bankroto paskelbimo, nesudarant paskirstymo plano.

Restruktūrizavimo byloje į reikalavimų sąrašą įeina asmeniniai reikalavimai skolininko atžvilgiu, atsiradę iki restruktūrizavimo bylos iškelimo (Restruktūrizavimo įstatymo 76 straipsnis). Reikalavimų sąrašė atskirai išvardijami reikalavimai, dėl kurių susitarimas su kreditoriais turi būti sudarytas pagal teisės aktus, ir reikalavimai, dėl kurių susitarimas su kreditoriais turi būti sudarytas pagal kreditoriaus sutikimą (Restruktūrizavimo įstatymo 86 straipsnis).

Restruktūrizavimo byloje reikalavimai nepateikiami. Reikalavimų sąrašą sudaro priežiūros pareigūnas arba nemokumo specialistas, remdamiesi skolininko apskaitos dokumentais, kitais skolininko dokumentais, įrašais žemės ir hipotekos registruose bei kituose registruose.

Susitarimas su kreditoriais yra privalomas tiems kreditoriams, dėl kurių reikalavimų pagal įstatymą turi būti sudaromas susitarimas, jeigu jie neįtraukti į reikalavimų sąrašą. Susitarimas su kreditoriais nėra privalomas tiems kreditoriams, apie kuriuos skolininkas nepranešė ir kurie nedalyvavo nagrinėjant bylą (Restruktūrizavimo įstatymo 166 straipsnis).

Susitarimas su kreditoriais negali būti taikomas reikalavimams dėl išlaikymo, išmokoms, sumokėtoms kaip kompensacija už ligos sukėlimą, nedarbingumą, negalią ar mirtį, ir rentai iki gyvos galvos, skiriamai mainais už teises pagal rentos iki gyvos galvos sutartį; reikalavimams dėl nuosavybės perdavimo ir teisių pažeidimo nutraukimo; reikalavimams, už kuriuos skolininkui tenka atsakomybė, susijusi su palikimo gavimu po restruktūrizavimo bylos iškelimo, kai palikimas įtraukiamas į susitarimą su kreditoriais arba sanuojamos įmonės turtą. Susitarimas su kreditoriais taip pat netaikomas reikalavimams, kylantiems iš darbo santykių, ir reikalavimams, užtikrintiems skolininko turtu pagal hipoteką, įkeitimą, registruotą įkeitimą, mokestinį įkeitimą arba laivo įkeitimą ta dalimi, kurios vertę padengia užtikrinimo priemonė, nebent kreditorius sutinka, kad minėti reikalavimai būtų įtraukti į susitarimą su kreditoriais (Restruktūrizavimo įstatymo 151 straipsnis).

12 Kokios yra taisyklės, reglamentuojančios reikalavimų pateikimą, patikrinimą ir pripažinimą?

Taisyklės, kuriomis reglamentuojamas reikalavimų pateikimas, patikra ir priėmimas bankroto bylose, nustatytos Bankroto įstatymo 239a–266 straipsniuose.

Bankroto byloje atsakomybė už reikalavimų pateikimą tenka kreditoriams. Terminas reikalavimui pateikti yra 30 dienų nuo bankroto paskelbimo Nacionalinio skolininkų centro IRT sistemoje dienos.

Reikalavimai, kylantys iš darbo santykių, nebūtinai turi būti pateikiami. Šio pobūdžio reikalavimai įtraukiami į reikalavimų sąrašą *ex officio* (Bankroto įstatymo 237 straipsnis).

Kreditorius savo reikalavimą pateikia naudodamas formą, esančią Nacionalinio skolininkų registro IRT sistemoje. Pateikiant informaciją turėtų būti nurodytas kreditoriaus vardas, pavardė arba registruotas pavadinimas, kreditoriaus PESEL (asmens kodas) arba KRS (Nacionalinio teismo registro) numeris, arba, jei tokio nėra, duomenys, pagal kuriuos būtų galima aiškiai nustatyti kreditorių, įmonė, kurios vardu veikia kreditorius-verslo subjektas, kreditoriaus gyvenamoji vieta arba registruota buveinė, jo adresas arba NIP (mokesčių mokėtojo identifikacinis numeris), jei toks yra, reikalavimo aprašymas kartu su šalutinėmis prievolėmis ir nepiniginio reikalavimo verte, įrodymai, patvirtinantys to reikalavimo buvimą (pakanka nurodyti, kad reikalavimas yra įtrauktas į restruktūrizavimo byloje sudarytą reikalavimų sąrašą), kategorija, į kurią jis gali būti įtrauktas, su juo susijusios užtikrinimo priemonės, kreditoriaus banko sąskaitos numeris, jei kreditorius turi banko sąskaitą, ir bylos statusas, jei reikalavimas nagrinėjamas teismo procese, pagal administracinę procedūrą arba administraciniame teismo procese, arba arbitražo teismo procese. Jeigu bankrutavęs asmuo pagal pareišką reikalavimą nėra asmeninis skolininkas, būtina nurodyti reikalavimo patenkinimui naudotiną užtikrinimo priemonę.

Bankroto administratorius patikrina, ar pateiktus reikalavimus patvirtina bankrutavusio asmens apskaitos ar kiti dokumentai arba įrašai žemės ir hipotekos registre ar kituose registruose, ir paprašo bankrutavusio asmens per nustatytą laikotarpį paskelbti, ar jis sutinka su reikalavimu. Jeigu pateikto reikalavimo nepatvirtina bankrutavusio asmens apskaitos ar kiti dokumentai arba įrašai žemės ir hipotekos registre ar kituose registruose, bankroto administratorius paprašo kreditoriaus per savaitę pateikti dokumentus, nurodytus pateikiant reikalavimą, nes jų nepateikus reikalavimas atmetamas. Šis terminas negali būti nei pratęstas, nei atnaujintas. Tačiau bankroto administratorius gali atsižvelgti ir į suėjus šiam terminui pateiktus dokumentus, jeigu dėl to nepavėluojama sąrašą pateikti bankroto bylą nagrinėjančiam teisėjui.

Per dvi savaites nuo paskelbimo, kad reikalavimų sąrašas yra pridėtas prie bylos medžiagos, kreditorius gali pareikšti prieštaravimą bankroto bylą nagrinėjančiam teisėjui. Prieštaravimą gali pareikšti ir bankrutavęs asmuo, jeigu reikalavimų sąrašo projektas neatitinka jo prašymų ar pareiškimų. Jeigu bankrutavęs asmuo nepateikia jokių pareiškimų, nors jo buvo prašoma tai padaryti, jis gali pareikšti prieštaravimą tik tuo atveju, jeigu įrodo, kad pareiškimo nepateikė dėl nuo jo nepriklausančių priežasčių.

Bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas pakeičia reikalavimų sąrašą po to, kai sprendimas dėl prieštaravimo tampa galutiniu, o jeigu sprendimas ginčijamas, – po to, kai teismo nutartis tampa galutine, ir patvirtina reikalavimų sąrašą. Jeigu prieštaravimo nepateikiama, suėjus prieštaravimų pateikimo terminui teisėjas patvirtina reikalavimų sąrašą. Bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas gali pakeisti reikalavimų sąrašą *ex officio*. Jeigu nustatoma, kad į sąrašą įtrauktas visas reikalavimas ar jo dalis neegzistuoja, arba jeigu į sąrašą neįtraukti reikalavimai, kurie turėjo būti į jį įtraukti *ex officio*, bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas gali pakeisti reikalavimų sąrašą *ex officio*.

Jeigu reikalavimas buvo pateiktas pasibaigus nustatytam reikalavimų pateikimo terminui arba reikalavimas, kurio nereikalaujama pateikti, buvo atskleistas po to termino, toks reikalavimas įtraukiamas į reikalavimų sąrašo priedą. Reikalavimų sąrašas pataisomas pagal galutines teismo nutartis. Į reikalavimo sumos pakeitimą, padaromą po to, kai reikalavimų sąrašas jau būna sudarytas, atsižvelgiama rengiant paskirstymo planą arba balsuojant kreditorių susirinkime.

Užbaigus arba nutraukus bankroto bylą išrašas iš bankroto bylą nagrinėjančio teisėjo patvirtinto reikalavimų sąrašo, kuriame nurodomas reikalavimas ir kreditoriaus gauta suma, yra vykdomasis raštas, kuriuo galima remtis prieš bankrutavusį asmenį. Bankrutavęs asmuo gali prašyti, kad į reikalavimų sąrašą įtrauktas

reikalavimas būtų pripažintas neegzistuojančiu arba iš dalies neegzistuojančiu, jeigu bankrutavęs asmuo nepripažino bankroto byloje pateikto reikalavimo ir teismas dėl jo dar nėra priėmęs galutinės nutarties. Po to, kai išrašas iš sąrašo paskelbiamas vykdytinu, bankrutavęs asmuo gali pareikšti prieštaravimą, kad į reikalavimų sąrašą įtrauktas reikalavimas neegzistuoja ar iš dalies neegzistuoja, pareikšdamas ieškinį dėl vykdomojo rašto pripažinimo nevykdytinu.

Reikalavimų sąrašo sudarymo restruktūrizavimo byloje klausimas reglamentuojamas Restruktūrizavimo įstatymo 84–102 straipsniuose.

Reikalavimų sąrašą sudaro priežiūros pareigūnas arba nemokumo specialistas, remdamiesi skolininko apskaitos dokumentais, kitais skolininko dokumentais, įrašais žemės ir hipotekos registruose bei kituose registruose. Per sanavimo procedūrą, pradėtą pagal supaprastinta tvarka pateiktą prašymą, reikalavimų sąrašas sudaromas kuo labiau remiantis reikalavimų sąrašu, sudarytu ankstesnėje restruktūrizavimo byloje. Jeigu į pasiūlymą dėl susitarimo su kreditoriais įtraukiamas kreditorių suskirstymas į grupes, reikalavimų sąrašas sudaromas atsižvelgiant į siūlomą skirstymą.

Reikalavimų sąrašė atskirai nurodomi reikalavimai, dėl kurių susitarimas su kreditoriais turi būti sudaromas pagal teisės aktus, ir reikalavimai, dėl kurių susitarimas su kreditoriais sudaromas esant kreditoriaus sutikimui.

Per pagreitintą susitarimo su kreditoriais sudarymo procedūrą skolininkas gali prieštarauti reikalavimo įtraukimui į reikalavimų sąrašą. Toks reikalavimas laikomas ginčijamu reikalavimu. Tokiu atveju bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas atitinkamai pakeičia reikalavimų sąrašą ir ginčijamų reikalavimų sąrašą.

Per procedūrą dėl susitarimo su kreditoriais sudarymo ir sanavimo procedūrą per dvi savaites nuo paskelbimo apie reikalavimų sąrašo pateikimo ir ginčijamų reikalavimų sąrašo pateikimo datą bylos dalyviai gali pareikšti bankroto bylą nagrinėjančiame teisme prieštaravimą dėl reikalavimo įtraukimo į reikalavimų sąrašą. Skolininkas gali prieštarauti, jeigu reikalavimų sąrašas neatitinka jo pareiškimo dėl reikalavimo pripažinimo ar atsisakymo jį pripažinti. Jeigu skolininkas nepadarė jokie pareiškimo, jis prieštaravimą gali pareikšti tik tuo atveju, jeigu įrodo, kad pareiškimo nepadarė dėl nuo jo nepriklausančių priežasčių. Per tą patį laikotarpį skolininkas ar kreditorius, kuris nebuvo įtrauktas į reikalavimų sąrašą, gali paprieštarauti dėl šio neįtraukimo.

Bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas atmeta prieštaravimą, pateiktą suėjus minėtam terminui arba nepriimtina dėl kitų priežasčių, arba prieštaravimą su trūkumais, kurių jį pateikusi šalis neištaisė arba dėl kurio ši šalis per nustatytą laikotarpį nesumokėjo mokėtino mokesčio.

Bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas neatsižvelgia į pareiškimus ir įrodymus, neišdėstyti pareiškime prieštaravime, nebent juos pateikianti šalis *prima facie* įrodo jų prieštaravime neišdėsčiusi ne dėl savo kaltės arba kad pavėluotas pareiškimų ir įrodymų pateikimas nepavėlins bylos nagrinėjimo.

Faktinės aplinkybės, pateisinančios prieštaravimą, gali būti įrodinėjamos tik rašytiniais įrodymais arba eksperto išvada. Jeigu reikalavimas patvirtinamas galutiniu teismo sprendimu, prieštaravimas dėl reikalavimo įtraukimo į reikalavimų sąrašą gali būti grindžiamas tik tais įvykiais, kurie atsirado užbaigus bylą, kurioje buvo priimtas teismo sprendimas.

Prieštaravimas išnagrinėjamas neviešame posėdyje per du mėnesius nuo jo pateikimo, jį nagrinėja bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas, jį pavaduojantis teisėjas arba paskirtas teisėjas. Jeigu prieštaravimą nagrinėjantis teisėjas nusprendžia, kad reikia surengti teismo posėdį, jis praneša apie tai teismo paskirtam priežiūros pareigūnui ar nemokumo specialistui, skolininkui ir prieštaravimą pateikusiam kreditoriui bei kreditoriui, dėl kurio reikalavimo prieštaraujama. Nedalyvavimas nagrinėjant bylą net dėl pateisinamų priežasčių neužkerta kelio sprendimo priėmimui. Bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas, jį pavaduojantis teisėjas arba paskirtas teisėjas gali atsisakyti priimti įrodymus, remdamasis eksperto išvada, jeigu ekspertas yra davęs išvadą kitoje teismo, arbitražo teismo ar administracinės institucijos nagrinėjamoje byloje. Tokiu atveju dokumentai, kuriuose pateikiama eksperto išvada, yra įrodymai.

Skolininkas, teismo paskirtas priežiūros pareigūnas arba nemokumo specialistai ir kreditoriai gali apskųsti sprendimą dėl prieštaravimo dalyko.

Reikalavimų sąrašas pakeičiamas tiek, kiek tai nurodyta sprendime, po to, kai sprendimas dėl prieštaravimo patvirtinimo tampa galutinis. Per pagreitintą susitarimo su kreditoriais sudarymo procedūrą reikalavimų sąrašą

kreditorių susirinkime tvirtina bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas.

Per susitarimo su kreditoriais sudarymo ir sanavimo procedūrą bankroto bylą nagrinėjantis teismas patvirtina reikalavimų sąrašą praėjus prieštaravimų pateikimo terminui, o jeigu prieštaravimas pateikiamas – po to, kai sprendimas dėl prieštaravimo tampa galutinis.

Bankroto bylą nagrinėjantis teismas patvirtina reikalavimų, dėl kurių nebuvo pateikta prieštaravimų ir dėl kurių dar turi būti priimtas galutinis sprendimas, sąrašą, jeigu reikalavimų, su kuriais šie prieštaravimai yra susiję, suma sudaro ne daugiau kaip 15 proc. visų reikalavimų, suteikiančių kreditoriams teisę balsuoti dėl susitarimo su kreditoriais. Bylą dėl šių prieštaravimų nutraukia teismas arba bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas, jeigu iki balsavimo dėl susitarimo su kreditoriais dienos dėl jų nėra priimtas galutinis sprendimas.

Jeigu nustatoma, kad į reikalavimų sąrašą įeina reikalavimas, kuris visas arba iš dalies neegzistuoja arba yra priskiriamas kitam asmeniui nei tas, kuris sąrašė nurodytas kaip kreditorius, bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas gali reikalavimą iš sąrašo pašalinti *ex officio*. Sprendimas pašalinti reikalavimą iš sąrašo įteikiamas tam kreditoriui, su kuriuo jis yra siejamas, skolininkui ir nemokumo specialistą prižiūrinčiam pareigūnui. Šie asmenys negali apskųsti tokio sprendimo.

Priežiūros pareigūnas arba nemokumo specialistas sudaro reikalavimų sąrašo priedą, jeigu po sąrašo pateikimo paskelbiama apie reikalavimą, kuris nebuvo įtrauktas į sąrašą.

Po galutinio atsisakymo patvirtinti susitarimą su kreditoriais arba galutinio restruktūrizavimo bylos nutraukimo išrašas iš patvirtinto reikalavimų sąrašo, kuriame nurodytas kreditoriaus vardas ir pavardė (pavadinimas) bei jo reikalavimas, laikomas vykdomuoju raštu, nukreiptu prieš skolininką.

Po to, kai galutinai patvirtinamas susitarimas su kreditoriais, išrašas iš patvirtinto reikalavimų sąrašo ir išrašas iš galutinio sprendimo, kuriuo patvirtinamas susitarimas su kreditoriais, laikomi vykdomuoju raštu, nukreiptu prieš skolininką ir šalį, pateikusių užtikrinimą, kad susitarimas su kreditoriais bus vykdomas, jeigu užtikrinimą patvirtinantis dokumentas yra pateiktas teismui, ir prieš šalį, kuri privalo atlikti papildomą mokėjimą, jeigu susitarime su kreditoriais yra numatomi papildomi kreditorių tarpusavio mokėjimai.

Skolininkas gali prašyti, kad reikalavimas, įtrauktas į reikalavimų sąrašą, būtų nustatytas kaip visiškai arba iš dalies neegzistuojantis, jeigu skolininkas pareiškė prieštaravimą restruktūrizavimo byloje ir teismas dar nepriėmė galutinio sprendimo dėl reikalavimo.

Kai išrašas iš patvirtinto reikalavimų sąrašo paskelbiamas vykdytinu, skolininkas gali pareikšti prieštaravimą, kad į reikalavimų sąrašą įtrauktas reikalavimas visiškai arba iš dalies neegzistuoja, pareiškdamas ieškinį, kad vykdomasis raštas būtų paskelbtas nevykdytinu.

13 Kokios yra taisyklės, reglamentuojančios pajamų paskirstymą? Koks yra reikalavimų ir kreditorių teisių eiliškumas?

Bankroto byloje taikomos lėšų paskirstymo taisyklės nustatytos Bankroto įstatymo 335–351 straipsniuose.

Pirmiausia yra padengiamos bylos išlaidos, o tada, jeigu bankrutavusio asmens turto lėšų pakanka, kiti įsipareigojimai iš bankrutavusio asmens turto, nes atitinkamos sumos yra pridedamos prie bankrutavusio asmens turto.

Reikalavimus dėl išlaikymo už laikotarpį po bankroto paskelbimo bankroto administratorius tenkina tada, kai jie tampa vykdytini, iki kol yra parengiamas galutinis paskirstymo planas, kiekvieną kartą ir kiekvienai teisei į išlaikymą turinčiai šaliai – ne didesne už minimalų darbo užmokestį suma. Likusi šių reikalavimų dalis nėra tenkinama iš bankrutavusio asmens turto.

Reikalavimai, tenkinami iš bankrutavusio asmens turto (padengus visas bylos išlaidas, patenkinus įsipareigojimus, kylančius iš bankrutavusio asmens turto ir reikalavimus dėl išlaikymo), skirstomi į šias kategorijas:

pirma kategorija – iš darbo santykių kylantys reikalavimai už laikotarpį iki bankroto paskelbimo, išskyrus reikalavimus dėl bankrutavusio asmens atstovų atlygio arba asmens, atliekančio bankrutavusio asmens įmonės

valdymo arba priežiūros veiksmus, atlygio, ūkininkų reikalavimai pagal produkcijos tiekimo iš savo paties ūkio sutartis, išlaikymo reikalavimai ir išmokos, sumokėtos kaip kompensacija už susargdinimą, nedarbingumą, negalią arba mirtį, bei anuitetas, skirtas už teises pagal anuiteto susitarimą už paskutinius trejus metus iki bankroto paskelbimo, taip pat reikalavimai sumokėti socialinio draudimo įmokas pagal 1998 m. spalio 13 d. Socialinio draudimo sistemos įstatymą (2022 m. Oficialusis leidinys, Nr. 1009, 1079 ir 1115) ir reikalavimai, atsiradę restruktūrizavimo byloje, dėl nemokumo specialisto veiksmų, arba reikalavimai, priskirtini skolininko veiksams, atliktiems po restruktūrizavimo bylos iškėlimo dienos, kuriems nebūtinai kreditorių komiteto sutikimas arba teismo paskirto priežiūros pareigūno sutikimas arba kurie atlikti gavus kreditorių komiteto sutikimą arba teismo paskirto priežiūros pareigūno sutikimą, arba, jeigu bankrotas buvo paskelbtas nagrinėjant supaprastintą prašymą skelbti bankrotą, taip pat reikalavimai dėl kreditų, paskolų, obligacijų, garantijų ar akreditivų, arba kito finansavimo, numatyto restruktūrizavimo byloje priimtame susitarime su kreditoriais, ir skirto tam susitarimui įgyvendinti, jeigu bankrotas buvo paskelbtas išnagrinėjus bankroto prašymą, pateiktą ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo galutinio susitarimo su kreditoriais panaikinimo;

antra kategorija – kiti reikalavimai, jeigu jie nepatenkinami kaip kitos kategorijos reikalavimai, visų pirma mokesčiai ir viešosios rinkliavos, taip pat kiti reikalavimai dėl socialinio draudimo įmokų;

trečia kategorija – palūkanos už pirmiau išvardytoms kategorijoms priskiriamus reikalavimus, skaičiuojamos ta tvarka, kuria yra sumokėtos pagrindinės sumos, taip pat teismo ir administracinės baudos ir reikalavimai dėl dovanojimo ir palikimo;

ketvirta kategorija – partnerių arba akcininkų reikalavimai kartu su palūkanomis dėl paskolos ar kito panašias pasekmes sukėliantį teisinio veiksmo, visų pirma prekių tiekimo bankrutavusiam asmeniui, atidedant mokėjimą, jei per penkerius metus iki bankroto paskelbimo bankrutavęs asmuo buvo kapitalo bendrovė.

Jei paskirstytinos sumos nepakanka visiems reikalavimams patenkinti, kitos kategorijos reikalavimai tenkinami tik po to, kai visiškai patenkinami pirmesnės kategorijos reikalavimai ir jeigu paskirstytinos sumos nepakanka visiems konkrečios kategorijos reikalavimams patenkinti, šie reikalavimai tenkinami proporcingai kiekvieno iš jų sumai.

Reikalavimai, užtikrinti hipoteka, įkeitimu, registruotu įkeitimu, mokestiniu įkeitimu ir laivo įkeitimu, taip pat teisės, kurių galiojimo pabaiga numatyta pagal įstatymo nuostatas ir asmeninių teisių bei reikalavimų, kylančių dėl nekilnojamojo turto suvaržymo, atskleidimo pasekmės, neterminuotas uzufruktas, kooperatyvo nario nuosavybės teisė į gyvenamąsias patalpas ar jūrinį laivą, įregistruotą laivų registre, tenkinami iš sumos, gautos likvidavus suvaržytą asmenį ir atėmus šio asmens likvidavimo išlaidas bei kitas bankroto bylos išlaidas, kurių suma neturi viršyti vieno dešimtadalio iš likvidavimo gautos sumos; tačiau atskaityta bankroto bylos išlaidų dalis negali viršyti dalies, atitinkančios suvaržyto objekto vertės dalį, palyginti su viso bankrutavusio asmens turto verte. Šie reikalavimai ir teisės tenkinami pirmenybės tvarka. Jeigu iš suvaržyto asmens likvidavimo gauta suma panaudojama ir hipoteka užtikrintiems reikalavimams, ir bebaigiančioms galioti teisėms, taip pat asmeninėms teisėms ir reikalavimams patenkinti, pirmenybė priklauso nuo to, kada įsigalioja hipotekos, teisės ar reikalavimo įrašas žemės ir hipotekos registre.

Reikalavimai, kuriems pagal atskiras nuostatas taikomas užtikrinimas, tenkinami vienodai su pirmiau išvardytais reikalavimais. Kreditoriui priklausanti suma pirmiausia apskaičiuojama pagal pagrindinį reikalavimą, tada pagal palūkanas ir kitus papildomus reikalavimus, o galiausiai padengiamos bylos išlaidos.

Jeigu nekilnojamasis turtas, teisė į neterminuotą uzufruktą, kooperatyvo nario nuosavybės teisė į gyvenamąsias patalpas ar jūrinį laivą, įregistruotą laivų registre, parduodami prieš patenkinant hipoteka, laivo hipoteka ar kitomis teisėmis užtikrintus reikalavimus, įskaitant asmenines teises ir reikalavimus, dėl kurių parduodamas objektas buvo suvaržytas ir kurie dėl pardavimo pasibaigė, tenkinami išlaikymo reikalavimai ir mokamos išmokos, skirtos kaip kompensacija už ligos sukėlimą, nedarbingumą, dėl negalios ar mirties, ir anuitetai, skirti mainais už teises pagal anuitetų sutartį už laikotarpį po bankroto paskelbimo bei darbo užmokestis darbuotojams už darbą su nekilnojamoju turtu, laivu ar patalpomis už tris mėnesius iki pardavimo, tačiau neviršijantis trigubos minimalaus darbo užmokesčio sumos.

Restruktūrizavimo byloje reikalavimai tenkinami pagal teismo patvirtintą susitarimą su kreditoriais. Reikalavimų tenkinimo taisyklės nustatytos Restruktūrizavimo įstatymo 155–163 straipsniuose.

Susitarime su kreditoriais gali būti numatyta padalyti kreditorius į grupes, apimant skirtingas interesus

kategorijas, visų pirma:

- kreditorius su reikalavimais, kylančiais iš darbo santykių, jei jie sutiko, kad jiems būtų taikomas susitarimas su kreditoriais;
- ūkininkus su reikalavimais dėl produkcijos iš jų ūkių tiekimo;
- kreditorius, kurių reikalavimai užtikrinami skolininko turtu nustatant hipoteką, įkeitimą, registruotą įkeitimą, mokestinį įkeitimą arba laivo hipoteką, taip pat perduodant kreditoriui nuosavybę į daiktą, reikalavimą ar kitą teisę, jeigu kreditorius sutiko, kad jam būtų taikomas toks susitarimas su kreditoriais;
- kreditorius, kurie yra skolininko kaip kapitalo bendrovės partneriai arba akcininkai, turintys bendrovės akcijų, suteikiančių jiems bent 5 proc. balsų partnerių susirinkime arba visuotiniame akcininkų susirinkime.

Kreditorių suskirstymas į grupes yra privalomas, jei į pasiūlymą dėl susitarimo su kreditoriais įtraukti užtikrinimo priemonės turintys kreditoriai.

Skolininko įsipareigojimų restruktūrizavimo sąlygos yra tokios pačios visiems kreditoriams, o jeigu dėl susitarimo su kreditoriais balsuoja kreditorių grupės, jos yra tokios pačios tos pačios grupės kreditoriams, nebent kreditorius aiškiai sutinka su mažiau palankiomis sąlygomis.

Palankesnes sąlygas restruktūrizuojant skolininko įsipareigojimus leidžiama taikyti tam kreditoriui, kuris po restruktūrizavimo bylos iškelimo suteikė arba numato suteikti finansavimą kaip kreditą, obligacijas, banko garantijas, akredityvus arba pagal kitokią finansinę priemonę, būtiną susitarimui su kreditoriais įgyvendinti.

Reikalavimų, kylančių iš darbo santykių, restruktūrizavimo sąlygos negali atimti iš darbuotojų teisės į minimalų darbo užmokestį.

Restruktūrizavimas vienodai taikomas piniginiams ir nepiniginiams prievolėms. Jeigu per savaitę nuo pranešimo apie kreditorių susirinkimo datą ir pasiūlymo dėl susitarimo su kreditoriais kopijos gavimo dienos kreditorius pareiškia prieštaravimą dėl jo reikalavimo restruktūrizavimo į nepiniginį reikalavimą, pateikdamas priežiūros pareigūnui arba nemokumo specialistui pareiškimą, arba jeigu dėl nepiniginio reikalavimo pobūdžio restruktūrizavimas nėra galimas, tas reikalavimas paverčiamas į piniginį reikalavimą. Šios pasekmės kyla bylos iškelimo dieną.

Reikalavimų, užtikrintų skolininko turtu nustatant hipoteką, įkeitimą, registruotą įkeitimą, mokestinį įkeitimą arba laivo hipoteką, taip pat perduodant kreditoriui nuosavybę į daiktą, reikalavimą ar kitą teisę, restruktūrizavimo sąlygas galima diferencijuoti pagal kreditorių eiliškumą.

14 Kokios yra nemokumo bylų užbaigimo (ypač pasiekus susitarimą su kreditoriais) sąlygos ir pasekmės?

Teismas paskelbia, kad baigė nagrinėti bankroto bylą, kai įvykdomas galutinis paskirstymo planas arba kai nagrinėjant bylą patenkinami visų kreditorių reikalavimai.

Tą dieną, kai sprendimas užbaigti bankroto bylą tampa galutinis, bankrutavęs asmuo atgauna teisę valdyti savo turtą ir juo disponuoti.

Užbaigus bankroto bylą visos nagrinėjamos bylos, kurias bankroto administratorius iškėlė siekdamas pripažinti negaliojančiu kreditorių nenaudai bankrutavusio asmens atliktą veiksma, nutraukiamos, o savitarpio reikalavimai dėl procedūrinių išlaidų susigrąžinimo netenka galios. Kitose civilinėse bylose bankroto administratorių pakeičia bankrutavęs asmuo.

Bankrutavęs asmuo, kuris yra fizinis asmuo, per 30 dienų nuo sprendimo užbaigti bankroto bylą paskelbimo gali pateikti prašymą sudaryti mokėjimo kreditoriams planą ir nurašyti likusią skolą, kuri nebuvo padengta per bankroto procedūrą. Bankrutavęs asmuo, kuris yra fizinis asmuo, per tą patį laikotarpį taip pat gali pateikti prašymą nurašyti skolą neparengus mokėjimo kreditoriams plano, jei iš bankrutavusio asmens asmeninių aplinkybių aiškiai matyti, kad jis neturi jokių nuolatinių galimybių atlikti mokėjimus pagal mokėjimo kreditoriams planą. Jeigu dėl bankrutavusio asmens asmeninių aplinkybių jo negebėjimas atlikti mokėjimų pagal mokėjimo kreditoriams planą nėra nuolatinis, teismas nurašo bankrutavusio asmens skolą neparengęs mokėjimo kreditoriams plano, su sąlyga, kad per penkerius metus nuo tos dienos, kai sprendimas dėl bankrutavusio

asmens skolos sąlyginio nurašymo neparengus mokėjimo kreditoriams plano tampa galutinis, nei bankrutavęs asmuo, nei kuris nors iš kreditorių nepateikia prašymo parengti mokėjimo kreditoriams planą, o tada teismas panaikina sprendimą dėl bankrutavusio asmens skolos sąlyginio nurašymo neparengus mokėjimo kreditoriams plano ir parengia mokėjimo kreditoriams planą, padarydamas išvadą, kad bankrutavęs asmuo pagal mokėjimo kreditoriams planą nebegali grąžinti jokių sumų.

Minėtą prašymą teismas atmeta, jeigu:

1. bankrutavęs asmuo sukėlė savo nemokumą arba tyčia reikšmingai padidino jo mastą, visų pirma švaistydamas savo turtą ir tyčia nevykdydamas savo įsipareigojimų, kurių terminas suėjo;
2. per dešimt metų iki prašymo iškelti bankroto bylą pateikimo bankrutavusiam asmeniui buvo iškelta bankroto byla, kurią nagrinėjant buvo nurašytos visos jo skolos ar jų dalis,

- nebent 1 arba 1a punktuose nurodyto prašymo patenkinimas yra pateisinamas teisingumo sumetimais ar humanitarinėmis reikmėmis.

Sprendime dėl mokėjimo kreditoriams plano parengimo teismas nurodo, ar bankrutavęs asmuo sukėlė savo nemokumą ar tyčia arba dėl didelio aplaidumo reikšmingai padidino jo mastą, ir nurodo, kokia dalimi ir per kokį laiką (ne ilgiau kaip per 36 mėnesius) bankrutavęs asmuo turi įvykdyti į reikalavimų sąrašą įtrauktus įsipareigojimus, neįvykdytus nagrinėjant bankroto bylą pagal paskirstymo planus, ir kokia dalis bankrutavusio asmens įsipareigojimų, susidariusių prieš paskelbiant bankrotą, bus nurašyta po mokėjimo kreditoriams plano įvykdymo. Jeigu nustatoma, kad bankrutavęs asmuo sukėlė savo nemokumą arba tyčia ar dėl didelio aplaidumo padidino jo mastą, mokėjimo kreditoriams planas negali būti sudarytas trumpesniame nei 36 mėnesių ar ilgesniame nei 84 mėnesių laikotarpiu. Jeigu, įgyvendinant paskirstymo planus ir mokėjimo kreditoriams planą, kreditorius sumokėjo ne mažiau kaip 70 proc. įtrauktų į reikalavimų sąrašą savo įsipareigojimų, mokėjimo kreditoriams planas negali būti sudarytas ilgesniame nei vienu metų laikotarpiu. Jeigu, įgyvendinant paskirstymo planus ir mokėjimo kreditoriams planą, kreditorius sumokėjo ne mažiau kaip 50 proc. įtrauktų į reikalavimų sąrašą savo įsipareigojimų, mokėjimo kreditoriams planas negali būti sudarytas ilgesniame nei dvejų metų laikotarpiu.

Kol yra vykdomas mokėjimo kreditoriams planas, negali būti keliama reikalavimų, atsiradusių prieš paskelbiant bankrotą, vykdymo byla (ši nuostata netaikoma reikalavimams, kylantiems iš Bankroto įstatymo 370f straipsnio 2 dalyje nurodytų įsipareigojimų, ir reikalavimams, kurių neatskleidė bankrutavęs asmuo, jeigu kreditorius nedalyvavo nagrinėjant bylą), be to, bankrutavęs asmuo negali atlikti jokių teisinių veiksmų, kurie galėtų pakenkti jo gebėjimui įvykdyti mokėjimo kreditoriams planą (išimtiniais atvejais teismas bankrutavusio asmens prašymu gali sutikti su tokiu teisiniu veiksmu arba jį patvirtinti).

Iki kiekvienų metų balandžio mėn. pabaigos bankrutavęs asmuo privalo pateikti teismui mokėjimo kreditoriams plano įvykdymo ataskaitą už praėjusius kalendorinius metus, atskleisdamas gautas pajamas, grąžintas sumas ir įsigytą turtą, kurio vertė viršija vidutinį darbo užmokestį įmonės sektoriuje, neįskaitant dividendų mokėjimo iš pelno praėjusių metų trečiąjį ketvirtį.

Teismas, išklauses kreditorius, gali pakeisti mokėjimo kreditoriams planą bankrutavusio asmens prašymu, jeigu bankrutavęs asmuo negali įvykdyti šiame plane nustatytų įsipareigojimų. Jis taip pat gali pratęsti skolų grąžinimo laikotarpį ne ilgiau kaip 18 mėnesių.

Jeigu vykdomas mokėjimo kreditoriams planą bankrutavusio asmens padėtis iš esmės pagerėja ir ši pagerėjimą lemia kitos priežastys nei darbo užmokesčio padidėjimas arba pajamos, gautos iš bankrutavusio asmens asmeniškai vykdomos komercinės veiklos, kreditorius ir bankrutavęs asmuo gali pateikti prašymą pakeisti mokėjimo kreditoriams planą. Teismas priima sprendimą dėl mokėjimo kreditoriams plano pakeitimo išklauses bankrutavusį asmenį ir į mokėjimo kreditoriams planą įtrauktus kreditorius.

Teismas *ex officio* arba kreditoriaus prašymu, išklauses bankrutavusį asmenį ir į mokėjimo kreditoriams planą įtrauktus kreditorius, panaikina mokėjimo kreditoriams planą, jeigu bankrutavęs asmuo neįvykdo šiame plane nustatytų įsipareigojimų, nebent įsipareigojimų neįvykdymas nėra reikšmingas arba likusios bankrutavusio asmens skolos nurašymas yra pateisinamas teisingumo sumetimais ar humanitarinėmis reikmėmis. Minėta nuostata taikoma *mutatis mutandis*, jeigu bankrutavęs asmuo:

1. laiku nepateikė mokėjimo kreditoriams plano įvykdymo ataskaitos;

2. mokėjimo kreditoriams plano įvykdymo ataskaitoje neatskleidė gautų pajamų ar įgyto turto;
3. be teismo sutikimo atliko teisinį veiksma, kuris gali pakenkti jo gebėjimui įvykdyti mokėjimo kreditoriams planą, arba teismas nepatvirtino šio veiksmo;
4. nuslėpė turtą arba galutiniu sprendimu buvo pripažintas atlikusiu teisinį veiksma kreditorių nenaudai.

Jeigu mokėjimo planas panaikinamas, bankrutavusio asmens prievolės nenurašomos.

Teismas priima sprendimą, kuriuo patvirtina mokėjimo plano įvykdymą ir prieš bankroto paskelbimą susidariusių ir vykdant mokėjimo kreditoriams planą neįvykdytų bankrutavusio asmens prievolių nurašymą po to, kai bankrutavęs asmuo įvykdo mokėjimo kreditoriams plane nurodytus įsipareigojimus. Išlaikymo reikalavimai, įsipareigojimai, susiję su išmokomis, išmokėtomis kaip kompensacija už ligos sukėlimą, nedarbingumą, dėl negalios ar mirties, mokėtinos teismo paskirtos baudos, taip pat prievolės atlyginti žalą ir patirtas kančias, prievolės sumokėti papildomą teismo priteistą žalą arba išmokas grynaisiais pinigais kaip baudžiamąją ar lygtinę priemonę, taip pat prievolės atlyginti žalą, padarytą dėl nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo, pripažinto galutiniu teismo sprendimu, ir reikalavimai, kurių bankrutavęs asmuo tyčia neatskleidė, jeigu kreditorius nedalyvavo byloje, nenurašomi.

Teisinių santykių pasikeitimai pagal Bankroto įstatymo nuostatas yra privalomi bankrutavusiam asmeniui ir kitai bylos šaliai ir po bankroto bylos užbaigimo, nebent atskiro teisės akto nuostatose nustatyta kitaip.

Restruktūrizavimo byla užbaigiama, kai teismo sprendimas patvirtinti arba atsisakyti patvirtinti susitarimą su kreditoriais tampa galutinis. Tada skolininkas atgauna teisę valdyti savo turtą, jeigu ši teisė iš jo buvo atimta arba apribota, nebent susitarime su kreditoriais nurodyta kitaip (Restruktūrizavimo įstatymo 171 straipsnis).

Po susitarimo su kreditoriais įvykdymo arba įvykdžius reikalavimus, kuriems taikomas susitarimas su kreditoriais, teismas skolininko, susitarimo su kreditoriais priežiūros pareigūno arba kito asmens, pagal susitarimą su kreditoriais įgalioto įgyvendinti šį susitarimą arba prižiūrėti jo įgyvendinimą, prašymu priima sprendimą patvirtinti susitarimo su kreditoriais įgyvendinimą (Restruktūrizavimo įstatymo 172 straipsnis).

15 Kokios yra kreditorių teisės po nemokumo bylos užbaigimo?

Jeigu užbaigus bankroto byla, iškeltą fiziniams asmenims, vykdantiems ekonominę arba profesinę veiklą, parengiamas mokėjimo planas, kreditorius gali prašyti teismo panaikinti mokėjimo kreditoriams planą, jeigu bankrutavęs asmuo neįvykdo plane nustatytų įsipareigojimų arba laiku nepateikia plano įvykdymo ataskaitos, mokėjimo kreditoriams plano įvykdymo ataskaitoje neatskleidžia gautų pajamų arba įgyto turto, be teismo sutikimo atlieka teisinį veiksma, kuris gali pakenkti jo gebėjimui įvykdyti mokėjimo kreditoriams planą, arba teismas šio veiksmo nepatvirtina, neatskleidžia savo turto arba galutiniu sprendimu pripažįstamas atlikusiu teisinį veiksma kreditorių nenaudai (Bankroto įstatymo 370e straipsnis). Be to, užbaigus arba nutraukus bankroto bylą kreditorius gali prašyti, kad išrašas iš bankroto bylą nagrinėjančio teisėjo patvirtinto reikalavimų sąrašo, kuriame nurodomas reikalavimas ir kreditoriaus gauta suma, būtų paskelbtas vykdytinu siekiant išieškoti (vykdymo byloje) įsipareigotas sumas, nesumokėtas nagrinėjant bankroto bylą (Bankroto įstatymo 264 straipsnis).

Restruktūrizavimo byloje kreditorius gali prašyti teismo panaikinti susitarimą su kreditoriais, jeigu skolininkas nesilaiko jo nuostatų arba akivaizdu, kad susitarimas su kreditoriais nebus įvykdytas (daroma prielaida, kad susitarimas su kreditoriais nebus įvykdytas, jeigu skolininkas neįvykdo įsipareigojimų, susidarančių po susitarimo su kreditoriais patvirtinimo). Prašymą pateikęs asmuo gali apskųsti sprendimą atmesti prašymą (Restruktūrizavimo įstatymo 176 straipsnis).

Jeigu susitarimas su kreditoriais panaikinamas arba baigia galioti, esami kreditoriai gali reikalauti savo reikalavimų įvykdymo pagal pradines jų sumas, o sumos, išmokėtos pagal susitarimą su kreditoriais, yra įskaitomos į šias sumas. Hipoteka, įkeitimu, registruotu įkeitimu, mokestiniu įkeitimu arba laivo įkeitimu reikalavimas užtikrinamas ne didesne, nei dar nesumokėta, suma (Restruktūrizavimo įstatymo 179 straipsnis).

16 Koks subjektas turi padengti nemokumo bylos sąnaudas ir išlaidas?

Bankroto byla iš esmės nagrinėjama dviem etapais, t. y. bankroto paskelbimo procedūra ir procedūra, vykdoma po bankroto paskelbimo.

Bankroto paskelbimo procedūros išlaidos pirmiausia padengiamos iš ieškovo avansinio mokėjimo, kurio dydis prilygsta Centrinio statistikos biuro vadovo paskelbtam vidutiniam darbo užmokesčiui įmonės veiklos sektoriuje, neįskaitant dividendų mokėjimo iš pelno praėjusių metų trečiąjį ketvirtį. Jeigu procedūra pradeda kreditoriaus prašymu, jos išlaidas padengia bankrutavęs asmuo, jeigu yra paskelbiamas bankrotas, arba jeigu prašymas atmetamas dėl turto nepakankamumo.

Bylos išlaidos po bankroto paskelbimo padengiamos iš bankrutavusio asmens turto. Jeigu nemokaus skolininko turto nepakanka bylos išlaidoms padengti arba pakanka tik šioms išlaidoms padengti, teismas atmeta prašymą iškelti bankroto bylą.

Kreditorius neturi teisės į bankroto byloje patirtų išlaidų kompensavimą. Tačiau išlaidos, kurias kreditorius patyrė byloje, pradėtoje prieštaravimu dėl kito kreditoriaus reikalavimo pripažinimo, atlyginamos, jei dėl prieštaravimo ginčijamas reikalavimas buvo atmestas. Bylos išlaidų avansai, sumokėti bankroto bylą nagrinėjančio teisėjo prašymu arba kreditorių susirinkimo nutarimu, taip pat grąžinami, jei pakanka bankrutavusio asmens turto lėšų. Kreditorius, pateikiantis reikalavimą po nustatyto termino, padengia dėl to reikalavimo pateikimo susidarancias nustatyto dydžio bankroto bylos išlaidas, kurių suma prilygsta 15 proc. Centrinio statistikos biuro vadovo paskelbto vidutinio darbo užmokesčio įmonės veiklos sektoriuje, neįskaitant dividendų mokėjimo iš pelno praėjusių metų trečiąjį ketvirtį, net jeigu vėlavimas įvyko ne dėl kreditoriaus kaltės, išskyrus atvejus, kai reikalavimas buvo pateiktas po nustatyto termino dėl to, kad bankroto administratorius pataisė ataskaitą arba kitą atsiskaitymo dokumentą.

Restruktūrizavimo bylos išlaidas padengia skolininkas. Skolininko, iš kurio yra atimta teisė valdyti savo turta, mokėtinas išlaidas teismo arba bankroto bylą nagrinėjančio teisėjo prašymu padengia nemokumo specialistas.

Bylos dalyviai padengia su savo dalyvavimu susijusias išlaidas.

Bylos, iškeltos pareiškus prieštaravimą dėl kito kreditoriaus reikalavimo įtraukimo į sąrašą, išlaidas skolininkas padengia prieštaravimą pareiškusiam kreditoriui, jeigu dėl prieštaravimo ginčijamą reikalavimą buvo atsisakyta įtraukti į sąrašą, nebent skolininkas ginčijo reikalavimo įtraukimą į sąrašą pareiškime, pateiktame pagal Restruktūrizavimo įstatymo 86 straipsnio 2 dalies 9 punktą, arba pareiškė prieštaravimą.

17 Kokios yra taisyklės dėl sandorių, kurie yra nenaudingi visiems kreditoriams bendrai, pripažinimo niekiniais, jų nugynčijimo ar jų nevykdytinumo?

Bankroto byloje bankrutavusio asmens atlikti teisiniai veiksmai, susiję su jo turto, negalioja. Negalioja ir toks veiksmas, kai bankrutavęs asmuo realizuoja visą palikimą arba jo dalį arba paveldėtas akcijas, taip pat negalioja veiksmas, kai asmuo realizuoja palikimą sudarančio objekto akcijas, ir šio asmens sutikimas, kad kitas paveldėtojas realizuotų palikimo dalį sudarančio objekto akcijas.

Toliau išvardytiems veiksams atlikti reikalaujama kreditorių komiteto sutikimo, nes kitaip jie negalioja (Bankroto įstatymo 206 straipsnis):

1. tolesniam bankroto administratoriaus atliekamam įmonės valdymui, jeigu jis truktų ilgiau nei tris mėnesius nuo bankroto paskelbimo dienos;
2. atsisakymui parduoti visą įmonę;
3. turto, įtraukto į bankrutavusio asmens turta, tiesioginiam pardavimui;
4. paskolos ar kredito sutarčių sudarymui ir bankrutavusio asmens turto suvaržymui, nustatant ribotas nuosavybės teises;
5. sutikimui arba atsisakymui sudaryti susitarimą su kreditoriais dėl ginčijamų reikalavimų ir ginčo perdavimo arbitražo teismui.

Išimtimi gali būti remiamasi, jeigu vienas iš minėtų veiksmų turi būti atliekamas iš karto ir jo vertė neviršija 10 000 PLN, nes tokiu atveju bankroto administratorius, teismo paskirtas priežiūros pareigūnas arba nemokumo specialistas gali atlikti šį veiksmą be komiteto sutikimo.

Be to, kreditorių komiteto sutikimo nereikalaujama tais atvejais, kai yra parduodamas kilnojamasis turtas, jeigu numatoma viso kilnojamojo turto, įeinančio į bankrutavusio asmens turta, vertė, nurodyta turto apraše, neviršija

50 000 PLN, o kai parduodami reikalavimai ir kitos teisės, – jei nominali visų reikalavimų ir kitų teisių, įeinančių į bankrutavusio asmens turtą, vertė, nurodyta turto apraše, neviršija 50 000 PLN. Tai taip pat taikoma sutikimui parduoti reikalavimus ir kitas teises, jeigu visų reikalavimų ir kitų teisių, įeinančių į bankrutavusio asmens turtą, nominalioji vertė, nurodyta reikalavimų sąrašė, neviršija 50 000 PLN ekvivalento.

Įrašas žemės ir hipotekos registre arba kitame registre, kuriuo suvaržomas bankrutavusio asmens turtas, nustatant ribotą daiktinę teisę negavus pagal 1 dalį reikalaujamo sutikimo, panaikinamas *ex officio*. Įrašo panaikinimo pagrindas yra galutinis bankroto bylą nagrinėjančio teisėjo sprendimas pripažinti įrašą neleistinu (Bankroto įstatymo 206 straipsnio 5 dalis).

Bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas nurodo veiksmus, kurių bankroto administratorius negali atlikti be jo sutikimo arba be kreditorių komiteto sutikimo. Tai reiškia, kad bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas gali išplėsti 206 straipsnyje nurodytų veiksmų, kuriems yra reikalingas kreditorių komiteto sutikimas, be kurio šie veiksmai negalioja, sąrašą.

Teisiniai veiksmai, kuriais bankrutavęs asmuo perdavė savo turtą likus 12 mėnesių iki prašymo iškelti bankroto bylą pateikimo, negalioja, jeigu jie buvo atlikti nemokamai arba už užmokestį, tačiau bankrutavusio asmens atlikto veiksmo vertė akivaizdžiai viršijo šio asmens gautą atlygį arba šiam asmeniui ar trečiajam asmeniui numatytą atlygį. Ši taisyklė *mutatis mutandis* taikoma taikos sutarčiai, reikalavimo priėmimui ir atsisakymui.

Be to, skolos, kurios mokėjimo terminas nėra suėjęs, užtikrinimas ir grąžinimas neturi jokios galios, jeigu bankrutavęs asmuo šį veiksmap atlieka per šešis mėnesius iki prašymo iškelti bankroto bylą pateikimo. Tačiau mokėjimą arba užtikrinimą gavusi šalis, pateikdama reikalavimą arba prieštaravimą, gali prašyti pripažinti šiuos veiksmus galiojančiais, jeigu atliekant šiuos veiksmus ji nežinojo apie bankroto bylos iškėlimo priežastis.

Minėtos taisyklės netaikomos užtikrinimui, nustatytam prieš paskelbiant bankrotą ir siejamam su ateities finansiniais sandoriais, finansinių priemonių paskolomis arba vertybinių popierių pardavimu pagal atpirkimo sandorius, nurodytus 85 straipsnio 1 dalyje.

Trečiojo asmens prašymu bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas gali nurodyti, kad šio asmens savitarpio reikalavimo vertė būtų grąžinta iš bankrutavusio asmens turto, jeigu šis reikalavimas buvo įvykdytas siejant su šio trečiojo asmens ir bankrutavusio asmens tarpusavyje atliktu teisiniu veiksmap, susijusiu su turtu, įtrauktu į bankrutavusio asmens turtą. Nuostatos dėl netinkamo įvykdymo šio pobūdžio įvykdymui taikomos *mutatis mutandis*. Gali būti nurodyta grąžinti tai, kas gauta įvykdymo metu, jeigu teisinis veiksmas buvo atliktas po bankroto paskelbimo ir prieš paskelbiant registre sprendimą dėl bankroto, jeigu, deramai rūpestingai elgdamasis, trečiasis asmuo negalėjo sužinoti apie bankroto paskelbimą.

Būsimo reikalavimo perdavimas neturi jokio poveikio bankrutavusio asmens turtui, jeigu šis reikalavimas kyla po bankroto paskelbimo, nebent susitarimas dėl reikalavimo perdavimo sudaromas ne vėliau kaip likus šešioms mėnesiams iki rašytinio prašymo iškelti bankroto bylą pateikimo patvirtintą dieną.

Bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas *ex officio* arba bankroto administratoriaus prašymu paskelbia teisinį veiksmap, atliktą už užmokestį, negaliojančiu bankrutavusio asmens turto atžvilgiu, jeigu bankrutavęs asmuo per šešis mėnesius iki prašymo iškelti bankroto bylą pateikimo atliko šį veiksmap su savo sutuoktiniu, tiesiosios linijos giminaičiu, taip pat tapusiu juo dėl santuokos, šoninės linijos (iki antrojo giminytės laipsnio) giminaičiu, taip pat tapusiu juo dėl santuokos, asmeniui, palaikančiu faktinius santykius su bankrutavusiu asmeniui, asmeniui, vedančiu bendrą ūkį su juo arba esančiu jo įtėviu ar įmote arba įvaikiu, nebent kita atlikto veiksmo šalis įrodo, kad kreditorių interesams nebuvo pakenkta. Bankroto bylą nagrinėjančio teisėjo sprendimas gali būti skundžiamas.

Minėta taisyklė taip pat taikoma bankrutavusio asmens veiksmapams su bendrove, kurioje jis yra valdybos narys arba vienintelis partneris ar akcininkas, taip pat su bendrovėmis, kurių valdybos nariai, vieninteliai partneriai arba akcininkai yra pirmoje pastraipoje nurodyti asmenys. Ši taisyklė *mutatis mutandis* taip pat taikoma bankrutavusio asmens atliktiems veiksmapams, jei šis asmuo yra bendrovė ar juridinis asmuo ir jei šie veiksmap atlikti su jo partneriais, jų atstovais arba sutuoktiniais, taip pat su susijusiomis bendrovėmis, jų partneriais ir atstovais, taip pat šių asmenų sutuoktiniais, ir veiksmapams, kuriuos atliko bankrutavęs asmuo, kuris yra bendrovė, su kita bendrove, jeigu vienas iš jų buvo patronuojančioji bendrovė arba jeigu ta bendrovė tiek bankrutavusio asmens, tiek kitos veiksmo šalies atžvilgiu yra patronuojančioji bendrovė.

Veikdamas *ex officio* arba bankroto administratoriaus prašymu, bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas paskelbia konkrečią užmokesčio dalį už laikotarpį iki bankroto paskelbimo, kuris neturi būti ilgesnis nei šeši mėnesiai iki prašymo iškelti bankroto bylą pateikimo, bankrutavusio asmens turto atžvilgiu negaliojančia, jeigu darbo sutartyje, paslaugų teikimo sutartyje arba bankrutavusio asmens valdymo organo sprendime, kai sutartis sudaryta arba sprendimas priimtas prieš paskelbiant bankrotą, nurodytas užmokestis už darbą, atliktą bankrutuojančiam asmeniui atstovaujancio asmens arba darbuotojo, atliekančio įmonės valdymo veiksmus, arba užmokestis asmeniui, teikiančiam paslaugas, susijusias su bankrutavusio asmens įmonės valdymu arba priežiūra, akivaizdžiai viršija vidutinį užmokestį už šios rūšies darbą ar paslaugas ir nėra pateisinamas pagal darbo kiekį, net jei šis užmokestis jau išmokėtas.

Bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas gali paskelbti už laikotarpį po bankroto paskelbimo minėtiems asmenims sumokėtą užmokestį bankrutavusio asmens turto atžvilgiu visiškai arba iš dalies negaliojančiu, jeigu jis nėra pateisinamas pagal darbo kiekį, kai valdymą perėmė bankroto administratorius.

Bankroto administratoriaus prašymu bankroto bylą nagrinėjantis teismas taip pat paskelbia toliau nurodytus veiksmus negaliojančiais, kiek jie susiję su bankrutavusio asmens turto:

- bankrutavusio asmens turto suvaržymą hipoteka, įkeitimu, registruotu įkeitimu ar laivo įkeitimu, jeigu bankrutuojantis asmuo nebuvo kreditoriaus, kurio reikalavimas yra užtikrintas, asmeninis skolininkas ir suvaržymas buvo nustatytas per 12 mėnesių iki prašymo iškelti bankroto bylą pateikimo ir bankrutavęs asmuo nustatant šį suvaržymą negavo jokios išmokos;
- bankrutavusio asmens turto suvaržymą hipoteka, įkeitimu, registruotu įkeitimu ar laivo įkeitimu, jeigu turtas buvo suvaržytas mainais už neproporcingai mažą vertę, palyginti su nustatyto užtikrinimo verte;
- minėtus suvaržymus, neatsižvelgiant į išmokos vertę, jeigu jais užtikrinamos Bankroto įstatymo 128 straipsnyje nurodytų asmenų (bankrutavusio asmens artimųjų arba giminaičių) skolos, nebent kita šalis įrodo, kad kreditorių interesai nebuvo pažeisti;
- sutartines netesybas, nustatytas už prievolės neįvykdymą ar netinkamą įvykdymą, jeigu bankrutavęs asmuo iš esmės įvykdė prievolę arba jeigu sutartinės netesybos yra akivaizdžiai per didelės.

Bankrutavusio asmens teisiniai veiksmai kreditorių nenaudai srityse, kurioms netaikomas Bankroto įstatymas, reglamentuojami Civilinio kodekso nuostatomis dėl kreditoriaus apsaugos nuo skolininko nemokumo.

Restruktūrizavimo byloje pagal Restruktūrizavimo įstatymo 129 straipsnį toliau nurodyti skolininko ar nemokumo specialisto veiksmai laikomi negaliojančiais, jeigu dėl jų nėra gautas kreditorių komiteto sutikimas:

- turto, dėl kurio sudarytas susitarimas su kreditoriais, arba sanuojamo turto dalių suvaržymas hipoteka, įkeitimu, registruotu įkeitimu arba laivo hipoteka siekiant užtikrinti reikalavimą, neištrauktą į susitarimą su kreditoriais;
- daikto ar teisės nuosavybės perdavimas siekiant užtikrinti reikalavimą, neištrauktą į susitarimą su kreditoriais;
- turto, įtraukto į susitarimą su kreditoriais, arba sanuojamo turto dalių suvaržymas, nustatant kitas teises;
- paskolų ar kredito sutarčių sudarymas;
- sutarties dėl skolininko įmonės arba jos dalies išperkamosios nuomos ar kitos panašios sutarties sudarymas;

(Minėti veiksmai, atlikti gavus kreditorių komiteto sutikimą, negali būti laikomi negaliojančiais, kiek tai susiję su bankrutavusio asmens turto).

- nekilnojamojo turto ar kito turto, kurio vertė viršija 500 000 PLN, pardavimas, jei parduoda skolininkas.

Sutarties, kurios šalis yra skolininkas, nuostatos, pagal kurias neleidžiama arba kliudoma pasiekti pagreitinoto susitarimo su kreditoriais sudarymo procedūros tikslą, bankrutavusio asmens turto atžvilgiu *negalioja* (Restruktūrizavimo įstatymo 248, 273 ir 297 straipsniai).

Per sanavimo procedūrą skolininko teisiniai veiksmai, kuriais jis disponavo savo turto, jeigu skolininko per 12 mėnesių nuo prašymo pradėti sanavimo procedūrą pateikimo sumokėto atlygio vertė iš esmės viršija skolininkui sumokėto arba skolininkui ar trečiajam asmeniui numatyto atlygio vertę, šie veiksmai *negalioja*, kiek tai susiję su sanuojamu turto. Ši taisyklė *mutatis mutandis* taikoma taikos sutarčiai, reikalavimo priėmimui ir atsisakymui.

Sanuojamam turtui taikomas užtikrinimas taip pat *negalioja*, jeigu jis nėra nustatytas tiesiogiai jį siejant su

skolininkui mokama išmoka, o skolininkas jį nustato per 12 mėnesių iki prašymo pradėti sanavimo procedūrą pateikimo, taip pat negalioja užtikrinimo dalis, kuri jo nustatymo dieną daugiau negu puse užtikrintos išmokos dydžio viršija užtikrintą sumą, kurią skolininkas gavo kartu tenkinant papildomus reikalavimus, nustatytus dokumente, kuriuo remiantis užtikrinimas nustatomas per 12 mėnesių iki prašymo pradėti sanavimo procedūrą pateikimo (Restruktūrizavimo įstatymo 304 straipsnis).

Per sanavimo procedūrą bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas *ex officio* arba nemokumo specialisto prašymu sanuojamo turto atžvilgiu paskelbia negaliojančia konkrečią užmokesčio dalį už laikotarpį iki bankroto paskelbimo, tačiau ne ilgesnį nei trys mėnesiai iki prašymo pradėti sanavimo procedūrą pateikimo, jeigu užmokestis už skolininko atstovo ar darbuotojo, atliekančio įmonės valdymo užduotis, darbą arba užmokestis asmeniui, teikiančiam darbo sutartyje, paslaugų teikimo sutartyje arba skolininko valdymo organo sprendime, kai tokia sutartis sudaryta arba sprendimas priimtas prieš pradedant sanavimo procedūrą, numatytas paslaugas, susijusias su skolininko įmonės valdymu ar priežiūra, yra akivaizdžiai didesnis negu vidutinis užmokestis už šios rūšies darbą ar paslaugas ir nėra pateisinamas pagal darbo kiekį, net jeigu užmokestis jau yra sumokėtas. Bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas minėtų asmenų užmokestį už laikotarpį po sanavimo procedūros pradėjimo gali pripažinti visiškai ar iš dalies negaliojančiu sanuojamo turto atžvilgiu, jeigu jis nėra pateisinamas pagal darbo kiekį, nes valdymą perėmė nemokumo specialistas (Restruktūrizavimo įstatymo 305 straipsnis).

Nemokumo specialistas gali iškelti bylą dėl veiksmų pripažinimo negaliojančiais ar kitą bylą, kurioje reikalavimas yra grindžiamas veiksmo negaliojimu. Veiksmas negali būti pripažintas negaliojančiu praėjus vieniems metams nuo sanavimo procedūros pradėjimo, nebent ši teisė pasibaigia anksčiau [pagal Civilinį kodeksą](#). Šis terminas netaikomas, jeigu prašymas pripažinti veiksma negaliojančiu buvo pateiktas kaip prieštaravimas. Teisiniai veiksmai, kuriuos bankrutavęs asmuo atliko kreditorių nenaudai srityse, kurioms netaikomos pirmiau aptartos nuostatos, gali būti atitinkamai ginčijami pagal [Civilinio kodekso](#) nuostatas dėl kreditoriaus apsaugos nuo skolininko nemokumo (Restruktūrizavimo įstatymo 306–308 straipsniai).

■ Paskutinis naujinimas: 10/07/2025

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.